

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКР  
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича  
Факультет архітектури будівництва та декоративно-прикладного мистецтва



ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи (проекту) та роботи в матеріалі  
другий ( магістерський) рівень

за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»  
( вказати шифр та назву спеціальності)

на тему Дослідження трипільської орнаментики

Дипломник (ця) Данилюк Іван Юрійович

Керівник Малина Валерій Васильович  
(прізвище, ім'я, по батькові)

Допущений (а) до захисту кваліфікаційної роботи (проекту)

Протокол засідання кафедри

«02» 12 2024 р. № 16

Завідувач кафедри

Григор'єв (підпис) Маврокімова М. І. (розшифрування підпису)

Чернівці 2024

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

Оцінка ЕК 98 дев'яносто вісім  
(вказати цифрою та прописом)

Протокол засідання ЕК « 10 » 12 2024р. № 7

Секретар ЕК [підпис] І.В. Ткаченко  
(підпис) (ініціали, прізвище)

## ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ ТА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ

другий ( магістерський) рівень

за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Робота в матеріалі на тему: Атласи декоративних осеток  
за мотивами трипільської культури

Склад роботи:

- проект і таблиці 3 (1-А)
- ескізний матеріал 12 шт.
- пояснювальна записка на 74 сторінок

Дипломник (ця) [підпис]  
(підпис)

Данилюк Т. Ю.  
(ініціали, прізвище)

Керівник дипломного проекту та роботи в матеріалі [підпис] / Курчик О.Д.  
(підпис) (ініціали, прізвище)

Рецензент [підпис]  
(підпис)

Литвінов О.  
(ініціали, прізвище)







## 1% Overall Similarity

The combined total of all matches, including overlapping sources, for each database.

### Filtered from the Report

- Bibliography
- Quoted Text
- Cited Text
- Small Matches (less than 12 words)
- Submitted works

### Top Sources

- 1%  Internet sources
- 0%  Publications
- 0%  Submitted works (Student Papers)

### Integrity Flags

#### 0 Integrity Flags for Review

No suspicious text manipulations found.

Our system's algorithms look deeply at a document for any inconsistencies that would set it apart from a normal submission. If we notice something strange, we flag it for you to review.

A Flag is not necessarily an indicator of a problem. However, we'd recommend you focus your attention there for further review.

## ЗМІСТ

|                                                                                                                       |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Вступ.....</b>                                                                                                     | <b>6</b>  |
| <b>Розділ I. ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ</b><br>.....                                                   | <b>12</b> |
| 1.1. Аналіз літератури з проблематики дослідження.....                                                                | 12        |
| 1.2. Джерельна база дослідження.....                                                                                  | 17        |
| <b>Розділ II. ІСТОРІЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ РОЗПИСУ. ХУСТКА ЯК</b><br><b>ТРАДИЦІЙНА СКЛАДОВА В УКРАЇНСЬКОМУ ОБРАЗІ.....</b> | <b>20</b> |
| 2.1 Історія розпису, регіональні особливості художнього розпису.....                                                  | 20        |
| 2.2 Обрядові значення та символіка.....                                                                               | 30        |
| 2.3 Походження і розвиток хусток в світовій історії.....                                                              | 33        |
| <b>Розділ III. СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ОЗДОБЛЕННІ</b><br><b>ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОГО ДРУКУ.....</b>                         | <b>33</b> |
| 3.1 Характеристика цифрового друку в історичному контексті.....                                                       | 33        |
| 3.2 Етапи виконання проекту, декорування хусток з використанням<br>техніки цифрового друку.....                       | 36        |
| 3.3 Використання кольору та орнаментів.....                                                                           | 41        |
| 3.4 Тенденції та майбутнє цифрового друку.....                                                                        | 46        |
| <b>Розділ IV. СУЧАСНИЙ ТЕКСТИЛЬ ЯК ОСНОВА</b><br><b>РОЗПОВСЮДЖЕННЯ БРЕНДУ.....</b>                                    | <b>49</b> |
| 4.1 Історія українського текстилю.....                                                                                | 49        |
| 4.2 Сучасні технології в текстильній промисловості.....                                                               | 53        |
| 4.3 Розповсюдження бренду через текстиль.....                                                                         | 56        |
| 4.4 Етапи створення та розвиток проекту.....                                                                          | 60        |
| <b>ВИСНОВКИ .....</b>                                                                                                 | <b>62</b> |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....</b>                                                                               | <b>66</b> |
| <b>ДОДАТКИ.....</b>                                                                                                   | <b>68</b> |

## ВСТУП

**Актуальність дослідження** полягає в необхідності збереження і популяризації національної культурної спадщини через сучасні технології. Вивчення традиційного українського одягу, зокрема трипільських мотивів, дозволяє не лише відновити історичну пам'ять, але й інтегрувати її в сучасну моду. Використання цифрового друку відкриває нові можливості для відтворення орнаментів з високою точністю та деталізацією, що робить процес більш ефективним та гнучким. Це дослідження сприяє збереженню культурних традицій та їх адаптації до сучасних умов, а також підвищує національну самосвідомість і популяризує українську культуру на світовій арені. В генетичному коді нашого народу, споконвіку закладена любов до прекрасного: батьківщини, мови, нації, традицій та культури, вірувань. Поколіннями зберігалось та передавалось з уст в уста те, що формує нас, як справжніх істинних українців.

Народне вбрання відіграє значну роль в самоідентифікації українця. Український національний костюм – культурне явище, що відображає світогляд, художню творчість та історичний розвиток українського народу. Закодована у знаково-символічних графемах міфопоетична картина світу наших предків, відтворена впродовж віків щоразу іншими матеріалами та техніками, збереглася до наших днів в орнаментальній системі вишивки традиційного вбрання та його видах..

**Об'єкт** дослідження народні орнаментальні мотиви, як елементи оздоблення хусток.

**Предметом** дослідження є трансформація традиційного орнаменту в декоративному оздобленні хустки засобами цифрового друку.

**Мета дослідження:** визначити можливості цифрового друку у декоративному оздобленні хустки на основі зразків народної орнаментики.

**Завдання:**

- вивчити історію та значення народних орнаментальних мотивів у українській культурі;
- аналізувати традиційні техніки оздоблення хусток та їх еволюцію;
- дослідити можливості цифрового друку для відтворення орнаментів на тканині;
- розробити зразки хусток на основі трипільських мотивів з використанням цифрового друку;
- оцінити якість та довговічність хусток, оздоблених цифровим друком;
- порівняти ефективність цифрового друку з традиційними методами оздоблення.

**Методи дослідження.** У роботі використано систему взаємопов'язаних методів. Аксіологічний метод: аналіз ціннісних аспектів народних орнаментальних мотивів у декоративному оздобленні хусток, зокрема як ці цінності транслюються через цифровий друк. Системний аналіз: дослідження трансформації традиційних орнаментів у сучасному текстильному дизайні як комплексної системи, що включає матеріальні, духовні та соціальні аспекти. Структурно-функціональний аналіз: аналіз структури та функцій елементів орнаментів і їх вплив на візуальне сприйняття хусток, оздоблених цифровим друком. Синхронний метод: вивчення сучасних прикладів хусток, оздоблених народними орнаментальними мотивами, у вибраному часовому проміжку. Хронологічний метод: простеження еволюції використання народних орнаментальних мотивів у текстильному мистецтві з давніх часів до сучасності.

Семіотичний метод: аналіз орнаментів як системи знаків і символів, що передають культурний і духовний досвід, особливо в контексті цифрового друку. Емпіричні методи: проведення опитувань, бесід та співбесід з різними групами споживачів щодо сприйняття та оцінки хусток з цифровим друком народних орнаментів. порівняльний і типологічний методи: Порівняння різних типів орнаментів та методів оздоблення хусток для виявлення найбільш ефективних підходів у цифровому друку.

**Географічні межі дослідження.** Стародавній Єгипет (близько 3000 р. до н.е.): Період, коли з'явилися перші згадки про текстильні вироби та орнаменти.

Стародавня Греція та Рим (близько 800 р. до н.е. – 476 р. н.е.): Розвиток текстильного мистецтва, включаючи впливи та трансформації.

Китай (близько 2000 р. до н.е. – сучасність): Відомий своїми витонченими шовковими хустками та техніками фарбування.

Індія (близько 3000 р. до н.е. – сучасність): Багата історія текстильного мистецтва, включаючи традиційні хустки та шарфи, відомі своїми складними візерунками.

Середньовічна Європа (близько 500 – 1500 р. н.е.): Еволюція текстильних технологій та орнаментів у різних регіонах Європи.

Ранньомодерний період (близько 1500 – 1800 р. н.е.): Зростання інтересу до народних орнаментів та їх вплив на текстиль.

XIX століття: Відродження народних мотивів в текстильному мистецтві та розвиток нових технік.

XX століття: Введення сучасних технологій у текстильну промисловість та адаптація традиційних орнаментів.

Сучасність (XXI століття): Використання цифрового друку для відтворення традиційних орнаментів та дослідження їх впливу на сучасний текстильний дизайн.

Ці межі дозволяють простежити еволюцію народних орнаментальних мотивів від їх витоків у Стародавньому Єгипті, Китаї та Індії до сучасних трансформацій та використання у текстильному мистецтві.

**Наукова новизна роботи.** У системному аналізі текстильних мотивів, запропоновано комплексний підхід до розгляду народних орнаментів, враховуючи їх значення та використання в різних аспектах текстильного дизайну.

Це дослідження має кілька ключових аспектів:

- типологія орнаментики та символіки: дослідження виявляє основні типи орнаменту та символіки в текстильному мистецтві, а також розкриває їхні відмінності та особливості в контексті різних культурних регіонів України, зокрема Буковини;
- інновації у текстильному дизайні: Вивчення можливостей цифрового друку для відтворення традиційних орнаментів на текстильних виробках;
- аналіз технічних і художніх аспектів використання цифрових технологій у створенні сучасних текстильних виробів. Створення нових творчих рішень: Розробка нових колекцій текстильних виробів, які поєднують українську традицію з сучасними тенденціями у моді, вносячи свіжість та оригінальність у мистецький простір;
- вплив на сучасний текстильний дизайн: робота демонструє, як традиційні українські орнаменти можуть бути інтегровані в сучасний текстильний дизайн, покращуючи сприйняття рідних мотивів через інноваційні технології;
- продовження традицій та інновації: Поєднання класичних елементів української текстильної культури з новаторськими підходами,

розвиваючи та модернізуючи українську мистецьку спадщину. Ця робота має важливе значення для збереження та популяризації української культурної спадщини, а також для підтримки мистецьких інновацій та розвитку сучасного текстильного дизайну. Вона сприяє не лише розумінню та вивченню української культури, а й відкриває нові можливості для творчого вираження та інтерпретації народних орнаментів у сучасному текстильному мистецтві. Таким чином, це дослідження має великий потенціал для подальшого розвитку та використання у різних галузях мистецтва та текстильного дизайну, як в Україні, так і за її межами.

**Практичне значення** повернення хустини в елемент образу сьогодення. Дослідження традицій та повернення до витoku національного образу. Вивчення вжитку хустин. Створення колекції з можливістю необмеженого тиражування для універсального використання, комерційного розповсюдження, розробка орнаментики, що не буде прив'язана до певного місця, події чи регіону, а буде нести в собі узагальнений український мистецький образ.

**Апробація роботи** була проведена шляхом участі у першому міжнародному симпозіумі «Мистецтво як культурно-освітній бренд: проблеми і пріоритети розвитку» (24 – 25 квітня) місто Чернівці, з темою: «Міфологічне коріння буковинської ідентичності».

**Структура роботи:** логіка дослідження зумовила структуру дипломної роботи: вступ, чотири розділи, висновки, список використаних джерел, додатків. Загальний обсяг

## РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ

### 1.1. Аналіз літератури з проблематики дослідження

Робота в сучасних умовах з матеріалами дослідження в різних сферах цікава та багатогранна, особливо в мистецькому напрямі. Нині багато дослідників знову повертаються до традицій в усьому, в тому числі і в такій цікавій та розмаїтій сфері, як народне жіноче вбрання України. Дана тематика досить широко досліджувалась в усі часи, проте зараз цікавість не просто не згасає, а набирає обертів. Викликано це, на жаль, і тими обставинами, в яких ми існуємо – військові дії на сході нашої країни. Весь світ тепер знає про наше існування і природно, що цікавляться нашою історією та національними традиціями. Багато іноземних модельєрів, як і вітчизняних, досліджують та використовують тему національного костюму в сучасних колекціях. “Історія розвитку художнього розпису тканин”: це джерело охоплює історичні аспекти розвитку художнього розпису тканин, показуючи еволюцію технік та стилів у різних культурах. Воно детально розглядає різноманітні техніки, від ручного розпису до сучасних цифрових методів. Публікація допомагає зрозуміти, як змінювалися матеріали та методи у відповідь на технологічні і культурні впливи. “Хустка: історія та значення”: розглядається історичне значення хустки у різних культурних контекстах, включаючи її роль в обрядах і традиціях. Джерело надає глибокий аналіз того, як хустка використовувалася як оберіг і символ культурної ідентичності, і як ці аспекти еволюціонували з часом; Публікація також висвітлює регіональні відмінності у використанні хусток. “Художній розпис”: інформація про техніки художнього розпису і їх застосування у виготовленні декоративних виробів. Джерело забезпечує базові знання про різні стилі та підходи до розпису, їх історичні корені та сучасні застосування. “Українські традиції, хустка як оберіг і символ”: вивчається значення хустки в українських традиціях як оберегу та символу культурної спадщини. Джерело підкреслює роль хустки у збереженні національної ідентичності та її важливість у сучасному контексті, особливо враховуючи сучасні соціальні і культурні виклики. “Хустка: історія та значення в обрядах, традиціях, снах”: джерело

висвітлює використання хустки в різних обрядах і традиціях, а також аналізує її значення в культурі та символіці. Це дозволяє зрозуміти, як хустка впливала на різні аспекти життя, від релігійних церемоній до побутових традицій. “Історія та розвиток носової хустинки”: дослідження історії носової хустинки, включаючи еволюцію її використання та символічного значення. Воно демонструє, як функціональність хустинки переплітається з її культурною цінністю, розглядаючи як практичні, так і символічні аспекти. “Цифровий друк проти офсетного: що краще для вашого проєкту”: порівняння цифрового та офсетного друку, їх переваги та недоліки у контексті різних проєктів. Джерело допомагає розібратися у виборі найбільш відповідного методу друку для конкретних потреб, враховуючи економічні та якісні аспекти. “Переваги цифрового нанесення принтів на одяг”: переваги та технічні аспекти цифрового друку на одязі, включаючи можливості та обмеження цієї технології. Воно підкреслює ефективність та гнучкість цифрового друку в сучасному виробництві одягу, що дозволяє швидко та якісно створювати унікальні дизайни. “Шовкотрафаретний друк на одязі: Історія та еволюція”: історичний огляд та еволюція шовкотрафаретного друку на одязі, його застосування в сучасному дизайні. Джерело розглядає розвиток технологій і їх вплив на сучасні практики, демонструючи, як традиційні методи адаптуються до сучасних потреб. “Дослідження історії друку на тканині: подорож у часі та текстилі”: загальний огляд історії друку на тканині, від стародавніх технік до сучасних технологій. Джерело забезпечує широку перспективу на еволюцію цієї технології, показуючи, як змінювалися методи і матеріали для друку на тканині протягом століть. “Трипільська культура”: вивчення трипільської культури дозволяє зануритися в одне з найстаріших культурних спадщин України. Джерело містить інформацію про орнаменти та символи, що використовувалися трипільськими народами, і як вони впливають на сучасний дизайн тканин. Цей ресурс є цінним для розуміння культурних витоків і їхнього значення в контексті сучасного текстильного дизайну. “Порівняльний аналіз українських і зарубіжних тканин”: порівняння українських та зарубіжних тканин допомагає виявити їхні унікальні особливості з точки зору якості, технік виготовлення та

декоративних елементів. Це джерело забезпечує ширший контекст для розуміння, як різні культурні традиції впливають на текстильну продукцію та як вони можуть бути інтегровані у сучасний дизайн. Сто років українського текстилю і його плутана історія на виставці "MATERIA MATTERS" в Українському домі: історичний огляд розвитку українського текстилю протягом століття, представлений на виставці. Це джерело підкреслює важливість збереження та популяризації традиційних текстильних технік і їхню інтеграцію у сучасні дизайнерські рішення. Виставка також демонструє еволюцію текстильного мистецтва та його роль у культурній ідентичності. "Сучасний український текстиль: еволюція, доступ, перспективи": огляд сучасного стану українського текстилю, його доступності та перспектив розвитку. Джерело висвітлює інноваційні технології, які застосовуються у виробництві, та можливості для розширення ринків збуту. Це дозволяє зрозуміти, як український текстильний сектор адаптується до сучасних викликів та використовується в глобальному контексті. "Все про виробництво тканини": вичерпна інформація про виробництво тканини, включаючи технічні аспекти та новітні технології. Це джерело надає глибоке розуміння процесів виготовлення тканини, від вибору сировини до кінцевого продукту. Воно також розглядає новітні тенденції у текстильній промисловості, що допомагає зрозуміти напрямки розвитку галузі. "Інноваційні технології у створенні принтів та кольорових ефектів у дизайні одягу": інноваційні підходи до створення принтів та кольорових ефектів у сучасному дизайні одягу. Джерело висвітлює новітні техніки та технології, які дозволяють створювати унікальні та естетично привабливі дизайни. Воно також розглядає, як ці технології можуть підвищити якість та довговічність текстильних виробів. "Чому брендований текстиль — ефективний спосіб просування бізнесу": огляд переваг брендованого текстилю як засобу ефективного просування бізнесу. Джерело підкреслює важливість використання текстильних виробів у маркетингових стратегіях для підвищення впізнаваності бренду та залучення клієнтів. Воно також надає приклади успішних кампаній і досліджує, як текстильні вироби можуть бути інтегровані у загальну маркетингову стратегію. "Що таке бренд і як його успішно розвивати в

Україні”: інформація про створення та розвиток бренду в Україні, включаючи використання текстильних виробів. Джерело розглядає стратегії та приклади успішних брендів, а також надає рекомендації для малих та середніх підприємств щодо ефективного використання текстильних продуктів у бренд-стратегії. “5 способів використання рекламного текстилю для просування вашого бренду”: практичні рекомендації щодо використання рекламного текстилю для підвищення впізнаваності бренду. Джерело надає конкретні приклади та стратегії використання текстильних виробів як ефективного маркетингового інструменту для залучення нових клієнтів і підвищення лояльності існуючих. “Український народний одяг (Ukrainian Folk Costume)”: це джерело містить інформацію про традиційний український одяг, його історію, розвиток та культурне значення. Воно дозволяє глибше зрозуміти, як український народний одяг відображає культурну ідентичність та історичні зміни. Антонович К.А., Захарчук-Чугай Р.В. “Декоративно-прикладне мистецтво. - Львів., Світ, 1992”: у цій праці розглядаються різні аспекти декоративно-прикладного мистецтва, включаючи традиційні українські техніки і методи. Автори аналізують розвиток мистецтва в історичному контексті, приділяючи увагу локальним особливостям і впливу культурних змін на художні практики. Бондар І.Б. “Орнаментика карпатських вишивок. 1992”: це джерело присвячене дослідженню орнаментальних мотивів карпатських вишивок. Автор детально описує характерні риси орнаментів, їх значення та історичний розвиток. Праця є важливим внеском у розуміння локальних особливостей народного мистецтва Карпатського регіону. Бутник-Сіверський Б.С. “Українське народне мистецтво”: ця робота охоплює широкий спектр тем, пов'язаних з українським народним мистецтвом. Автор досліджує різні види народного мистецтва, включаючи вишивку, кераміку, різьблення по дереву тощо. Праця підкреслює важливість збереження традиційних технік і передавання їх наступним поколінням. Воропай О. “Звичаї нашого народу: у 2-х Т. - Мюнхен: Укр.Видавництво, 1996”: у цій двотомній праці автор детально описує звичаї і традиції українського народу. Вона містить багатий фактичний матеріал, зібраний впродовж багатьох років, і надає глибоке розуміння культурної

спадщини України. Окрема увага приділяється традиційному одягу та його символіці.

Цимбалюк О. “Проблеми автентики українського сценічного костюма // Народознавчі зошити. — Львів: 1997. У цій роботі розглядаються питання автентичності українського сценічного костюма. Автор аналізує складнощі, пов'язані з відтворенням традиційного одягу на сцені, та пропонує підходи для збереження автентичності при створенні сценічних костюмів. Івашків Г. “Декор української народної кераміки”. Львів. 2007. 544 с. Ця праця присвячена декоративному оздобленню української народної кераміки. Автор досліджує історичні аспекти, техніки та стилі декорування, надаючи багатий ілюстративний матеріал, що демонструє різноманіття української керамічної традиції. Івашків Г., Лозинський Т. “Мальована кераміка Косова і Пістиня XIX – початку XX століть”. Львів: Інститут колекціонерства українських мистецьких пам'яток при НТШ. 2012. 408 с. Ця монографія детально розглядає мальовану кераміку Косова і Пістиня. Автори аналізують техніки, мотиви та еволюцію декоративного оздоблення, що є характерними для цього регіону. Праця є важливим джерелом для дослідників українського народного мистецтва. Сидорович С.Й. “Художня тканина західних областей УРСР”. - К.: Наукова думка, 1979. - 155 с. У цій праці розглядаються художні тканини західних областей України. Автор досліджує традиційні техніки виготовлення та оздоблення тканин, аналізує їхні стилістичні та технічні особливості. Сидорович С.Й. Орнамент народних тканин західних земель України XIX - початку XX ст. // Матеріали з етнографії та мистецтвознавства. - Вип. 5. - К., 1954 Це дослідження присвячене орнаментам народних тканин західних земель України. Автор аналізує особливості орнаментики та техніки виготовлення тканин у період XIX - початку XX століття, надаючи важливий внесок у розуміння локальних традицій. "Коко Шанель: легенда й життя", Жюстін Пікарді. Біографія Коко Шанель, що надає глибоке розуміння її життя та внеску в світ моди. Книга розглядає еволюцію стилю Шанель та її вплив на сучасний

дизайн одягу. "Історія костюма", Огюст Росіне. Ця праця охоплює історію костюма від стародавніх часів до сучасності. Автор аналізує еволюцію одягу в різних культурах і регіонах, підкреслюючи вплив соціальних і культурних змін на моду.

Аналіз літератури з проблематики дослідження показує, що науковці та дослідники продовжують активно вивчати різні аспекти художнього розпису тканин, історії хусток та сучасних технологій друку. Роботи, що охоплюють традиції українського народного вбрання, показують зростаючий інтерес до збереження та популяризації культурної спадщини. Важливість традиційних технік оздоблення та їх інтеграція з сучасними методами, такими як цифровий друк, відкриває нові можливості для дизайнерів та виробників текстилю. Порівняльний аналіз та використання новітніх технологій дозволяють створювати високоякісні та конкурентоспроможні вироби,

## **1.2. Джерельна база дослідження**

Глибоке вивчення та аналіз усіх перелічених видів джерел дозволяють робити екскурси в історію українського костюма, виділити певні типи народного одягу, а також конкретні комплекси, характерні для різних областей України. У свою чергу польовий матеріал наочно розкриває специфіку комплексу буковинського костюму в розвитку майже до нашого часу. У цілому знайомство з життям, побутом та культурою українського народу, зокрема буковинців, сприяє розширенню кругозору громадянина та робить особистий внесок у розвиток усіх куточків української землі.

Трипільля було важливим і багатим періодом, залишило по собі багату культурну спадщину, яка включає в себе складні орнаменти, знайдені на керамічних виробах, тканинах та інструментах. Ці орнаменти відображають глибокий символізм та ритуальне значення, ілюструючи світогляд та духовні переконання трипільців. Трипільська орнаментика займає важливе місце в історії мистецтва. Вона характеризується використанням геометричних форм,

спіралей, хвилястих ліній та інших абстрактних елементів. Ці мотиви вважалися символами природи, родючості, космосу та інших фундаментальних аспектів життя. Орнаменти мали не лише естетичну цінність, але й ритуальне значення, що робило їх невід'ємною частиною трипільського суспільства. У сучасному світі трипільська орнаментика продовжує надихати художників, дизайнерів і дослідників. Відродження інтересу до трипільської культури можна спостерігати у сфері моди, текстилю, архітектури та інших форм візуального мистецтва. Багато сучасних дизайнерів інтегрують трипільські мотиви у свої роботи, створюючи унікальні поєднання стародавніх орнаментів з сучасними технологіями, такими як цифровий друк. Наприклад, у текстильній промисловості використання трипільських орнаментів дозволяє створювати одяг та аксесуари, що не тільки виглядають естетично привабливо, але й несуть у собі культурну спадщину. Цифровий друк на тканинах дозволяє точно відтворити складні візерунки та зберегти їх первісний вигляд. Вивчення та використання трипільських орнаментів у сучасному мистецтві та дизайні має велике значення для збереження культурної спадщини. Це сприяє не тільки популяризації історії трипільської культури, але й наданню їй нового життя в контексті сучасного суспільства. Трипільські орнаменти стають символом зв'язку між минулим і сьогоденням, нагадуючи про важливість збереження культурної ідентичності. Таким чином, вивчення трипільської орнаментики та її інтеграція в сучасне мистецтво дозволяє зберігати та передавати унікальні культурні цінності наступним поколінням, роблячи їх частиною сучасного культурного дискурсу.

У світі технологій, що постійно розвиваються, сучасні методи друку стали справжнім проривом, який змінює наше розуміння творчості та виробництва. Відтоді як винайшли перший друкарський верстат, цей процес зазнав кардинальних змін, перетворюючись у щось більш динамічне, швидке та точне.

Цифровий друк – це революція у світі друкарства. Він надає неймовірну гнучкість і точність, дозволяючи відтворювати найскладніші візерунки та дизайни з високою деталізацією. Цифровий друк відкриває можливості для

індивідуалізації та персоналізації, створюючи унікальні вироби для кожного клієнта. Він не обмежений тиражами, що дає змогу малому бізнесу і окремим дизайнерам реалізовувати свої проекти без значних фінансових вкладень у великі партії продукції.

3D-друк – це справжня магія сучасності. Він дозволяє перетворювати цифрові моделі в тривимірні об'єкти, що можуть бути використані у різних галузях – від медицини до моди. 3D-друк відкриває нові горизонти для прототипування та виробництва складних конструкцій, які раніше були неможливими або надзвичайно дорогими у виготовленні. Це також зелена технологія, що зменшує кількість відходів у процесі виробництва, адже матеріали використовуються тільки там, де вони необхідні.

Шовкотрафаретний друк залишається незамінним для виготовлення яскравих, насичених дизайнів на різних матеріалах. Цей метод друку використовується як у моді, так і в промисловому дизайні, забезпечуючи високоякісні результати з довговічними кольорами. Він надає можливість друку на різних поверхнях, включаючи текстиль, пластик, дерево та метал, що робить його універсальним інструментом для будь-яких творчих завдань.

Сублімаційний друк – це ще одна неймовірна технологія, яка дозволяє переносити зображення на тканину з високою стійкістю до зносу. Він ідеально підходить для виготовлення спортивного одягу, банерів та рекламної продукції, завдяки своїй стійкості до прання та вицвітання. Сублімаційний друк зберігає яскравість кольорів і деталізацію зображень навіть після тривалого використання.

Всі ці сучасні методи друку відкривають перед нами безліч можливостей для творчості та інновацій. Вони збагачують наші життя, дозволяючи втілювати найсміливіші ідеї та фантазії у реальність. Завдяки їм, ми можемо створювати вироби, які не лише задовольняють функціональні потреби, але й вражають своєю естетикою та індивідуальністю. Сучасні можливості друку – це справжня ода людській креативності та технологічному прогресу.

## **Розділ II. ІСТОРІЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ РОЗПИСУ, ХУСТКА ЯК ТРАДИЦІЙНА СКЛАДОВА В УКРАЇНСЬКОМУ ОБРАЗІ**

### **2.1 Історія розпису, регіональні особливості художнього розпису**

Народне мистецтво яскраво характеризує національні особливості нації, локальні відміни етнографічних груп; “це минуле в сучасному”. З минулим народні художні твори єднає традиція та колективний спосіб її регулювання. Лише завдяки незліченим повторенням схем, мотивів, образів, форм утверджується художня традиція і передається з покоління у покоління, удосконалюючись і набуваючи чарівної довершеності.

Пам'ятки кожної, конкретної епохи показують, як люди навчилися працювати з природними матеріалами і що з них виготовляли, яку силу надавали їм за допомогою символів – знаків (орнаменту), що робило звичайні речі побутового призначення творами мистецтва.

Декоративно-прикладне мистецтво предметно-духовний світ людини – включає в себе численні види художньої практики. Це плетіння і ткання, розпис і вишивка, різьблення і виточування. Одні види – кераміки, обробка кістки і каменя, плетіння – вишивки на зорі людської цивілізації, інші – молоді: мереживо, гобелен, вироби з бісеру, витинанки з паперу. Їм заледве налічується кілька століть.

Між прикладною і декоративною гамою є проміжна декоративно-прикладна, що поєднує в собі ужиткові і функціональні якості об'єднано-просторової конструкції та художні експресії відповідного декору. Вона підпорядковується аналогічними морфологічними концепціями [1].

Художній розпис — це не лише вправні творіння золотих рук народних майстрів, а й скарбниця українських вірувань, звичаїв, ритуалів, духовних устремлінь та інтелекту-словом, мистецтво прикрашати поверхні кольором. Численні декоративні зображення тварин, птахів, рослин, геометрій, дерев і

квітів доводять, що наші пращури поклонялися їм і поетично висловлювали природу не тільки у народній фольклористиці, а й широко у декоративному мистецтві. Народний декоративний розпис-слава сторінка в історії культури українського народу.

До нього належать:

- настінний розпис культових приміщень (церков), домівок і надвірних господарських споруд ;
- багатобарвні декоративні малюнки на папері, відомі як мальовки;
- станковий народний живопис і графіка;
- малюнки на склі;
- оздоблення розписом дерев'яних виробів (скринь, мисників, вузликів, віял, дерев'яного посуду, іграшок, музичних інструментів) ;
- розпис тканин ;
- писанкарство.

Варто також згадати про орнаменти, які мають особливе значення в нашій культурі та мистецтві. Візерунки та орнаменти, утворені з ритмічно зібраних геометричних елементів і стилізованих рослинних і тваринних мотивів. Орнамент відображає складну символічну систему оточуючого нас світу і магічну та захисну функцію людини. Він являє собою інтегровану енергетичну систему. Геометричні орнаменти української вишивки будуються з кіл, крапок, хрестів, свагів, S-подібних елементів, трикутників, ліній, меандрів, спіралей, квадратів і ромбів. Більшість із них, без сумніву, мають дуже давнє походження і є доказом того, що наші пращури спілкувалися з природою, Всесвітом і духовними принципами, які керують усім. Сьогодні існує три групи орнаментів, в основі яких лежать такі мотиви:

- геометричні, чи абстрактні;
- рослинні;
- тваринні (зооморфні).

Завжди важливою було і правильно зробити підбір кольору та семантики: *червоний* — любов, жага, світло, боротьба; *чорний* — смуток,

нещастя, горе, смерть; *зелений* — весна, буяння, оновлення, життя тощо). Солярні знаки, схематичні фігури Сонця, Берегині, Дерев життя, розписані на стінах, є ще одним свідченням глибокої шаноби наших пращурів до Сонця, Матері, як могутніх, святих, життєдайних першооснов усього сущого.

Орнаменти трипільської культури (Додаток А) мають глибоке символічне значення і є відображенням світу давніх людей. Вони використовувалися не тільки для декоративних цілей, але й мали магічне та ритуальне значення.

Основні характеристики орнаментів трипілля:

- геометричні форми: Трипільські орнаменти насичені геометричними фігурами, такими як спіралі, ромби, кола, лінії та меандри. Спіралі символізують цикл життя, а кола - вічність і сонце.
- символи природи: Часто зустрічаються зображення дерев, листків, квітів та тварин. Дерев життя символізували зв'язок між світом людей і світом богів;
- абстрактні мотиви: Орнаменти мають багато абстрактних зображень, що викликають асоціації з водою, землею та небом. Вода часто символізувала родючість і життєву силу;
- Кольорова гама: У розписах використовували природні пігменти, що надавали орнаментам червоного, чорного, білого та коричневого кольорів. Червоний колір символізував вогонь і життя, чорний - землю та смерть, білий - чистоту та світло;
- Симетрія та ритм: Орнаменти трипільської культури часто мають симетричні та ритмічні композиції, що створюють візуальну гармонію і порядок.

Трипільські орнаменти надихають багатьох сучасних художників і дизайнерів, які використовують ці стародавні мотиви у своїх роботах, щоб зберегти та передати культурну спадщину предків. Їх унікальний стиль додає виробам автентичності та історичної цінності. Ці орнаменти є чудовим прикладом того, як давнє мистецтво може впливати на сучасну культуру та дизайн, залишаючи незабутній слід у світовій історії мистецтва.

За часів Київської Русі жінки використовували як головний убір убруси — рушники білого кольору, часто прикрашені вишивкою, укладені навколо підубрусника (невеликої м'якої шапочки, що збирала та прикривала волосся). Убрус (Додаток Б) зав'язували або підколювали під підборіддям. Його краї покривали плечі жінки. У теплу пору року убрус могли закріпити обручем, а в холоди надівали поверх нього хутрянну шапку. Особливо цінним вважали убрус із шовкового оксамиту, який передавали з покоління в покоління.

З часом на місце убрусу прийшов очіпок, на який зверху надівали намітку (серпанок чи перемітку). За розповідями іноземців, ще у XVI–XVII століттях традиційним головним убором жінки Подніпров'я була біла бавовняна хустка. Іноді її прикрашали геометричним орнаментом, вишитим різнокольоровими нитками, шовком, золотом чи сріблом. З XVIII століття в моду ввійшли хустки з яскравим квітковим орнаментом (часто на чорному фоні), запозичені з півдня — Молдови, Болгарії, Туреччини.

На Великдень і Різдво носили яскраві багаті хустки, у будні дні — стримані, простіші. Молодиць вабили яскраві кольори, а старші жінки завжди одягалися більш стримано.

Хустка могла багато розповісти про матеріальний статок жінки та її родини, адже була досить дорогим атрибутом. Ще століття тому ціна святкової хустки була не менше, аніж половина місячного прибутку господаря-середняка.

Старовинні хустки виготовляли майстерно, особливо ретельно виплітали китиці чи «пацьорки». На Миколаївщині їх називали «бахрома». Ці хустки дорого коштували, адже були справжніми шедеврами. Були навіть шовкові хустки з шовковими китицями. Якщо хустку купували без китиць, то їх виготовляли самі (так було в Єланці)[2].

Наукове дослідження традицій орнаментального розпису на сьогодні є актуальним для подальшого збереження пам'яток народного декоративного мистецтва. Традиція - це передача історичного матеріалу, досвіду та звичаїв. В основі народної творчості лежить закон діалектичного співіснування групового та індивідуального, традиції та новаторства. Україна - велика країна з населенням від сходу до заходу, кожна з яких має свої культурні та етнічні

особливості та характеристики, а також спільну історію та духовність. Історія розвитку художнього розпису сягає часів доби Античності.

У добу Античності розписи виконували восковими фарбами або яєчною темперою з подальшим покриттям шаром воску. Під час розкопок археологи знаходили фрески у помешканнях київського регіону періоду 9-12 ст. У 12-13 століттях поряд з технікою письма «по сухому» застосовували роботи по сирій штукатурці. Священик П. А. Флоренський вважав, що іконопис зобов'язаний своїм походженням шляхетного мистецтва давньої стінопису, одному з напрямів художнього розпису. Іконна дошка є своєрідною квінтесенцією стіни, її поверхні, звільненої від випадкових, скороминущих впливів. «У живописі, — писав Флоренський, — образотворча площина зводиться до умовного. Неправильно було б зробити висновок, що стінописне, як і іконописне, зображення повинно неодмінно мати якості площинності, проте уявна глибина зображення, на відміну від живопису, в цьому мистецтві узгоджується з тактильними відчуттями». У 19 столітті художній розпис був широко розповсюджений. Ним оздоблювали стіни, двері, сволоки хат, меблі та господарські речі. Використовували кольорову глину, додаючи сажу та синьку, а також рослинні та мінеральні фарби. Попередніх ескізів до малюнку не робили, розпис не мав чіткої схеми підготовки. Він робився зразу чи взагалі тільки поновлювався попередній малюнок. Робили це два рази в рік, і щоразу це проводилось до певної події — перед святами весною та восени. Розпис виконували тільки жінки. У двадцятому столітті вживали анілінові барвники. Застосування мінеральних фарб збільшило кольорову палітру. Особливо часто використовували в орнаментах квіти[3].

Фарби для українського народного розпису використовувались природного походження. Добували їх з сажі, ягід бузини, соку лободи, відвару цибулевого лушпиння, соку вишень або шовковиці, пелюсток соняшнику, або брали анілінові фарби, глину. Часом рослинний сік перемішували з білою глиною, сажею, товченим вугіллям, або брали червону глину. Майстрині отримували палітру кольорів і відтінків. До фарб додавали яєчний жовток або молоко. Фарба з такими домішками була тривкою і не змінювала колір.

Розписували пензлями з котячої шерсті, навіть користувались звичайною ганчіркою. Щоб правильно та чітко зобразити геометричні фігури, використовували посуд чи шнурки. Розпис був пов'язаний з силами природи, прив'язував її до світу, до землі. Символіка несла народні знання і вірування. Спочатку елементи розпису були подібні до характеру орнаментів у вишивці, килимарстві тощо. Згодом розпис став усе більше самостійним видом творчості і продовжував розвиватись за своїми законами.

Косівський розпис виник в українських Карпатах. Центром вважається місто Косів, Івано-Франківської області. Появу стимулював розвиток соледобувної промисловості. На виробках в стилі народного примітивізму розписували рослинні мотиви; зображення птахів, звірів та інші традиційні малюнки. Майстри розпису по кераміці та дереву використовують гуцульські мотиви. У цьому розписі переважають коричневі барви в поєднанні з жовтуватими та зеленими кольорами на білому фоні. Основні елементи косівського розпису — квіти, візерунки, що переходять у геометричний орнамент; птахи та зображення людей у національному гуцульському одязі. Основні елементи косівського розпису — це квіти, пелюстки, листки-завитки, крапки та лінії-мережива.

У васильківському розписі яскраво виражена стилізація форм, поєднуються рослинні мотиви та зображення тварин. Декоративності йому надає рослинний візерунок із мазків. Основні кольори цього розпису: червоний, синій і жовтий створюються у традиціях народної кераміки, мають національний колорит. Художники розписують набори для молока, води, вареників, салатниці, вази, вазони для квітів, тарілки, горщики, сувеніри, скульптури тощо. Користуються переважно розписом контурним і фляндрівкою або вкривають поливами зеленого і жовтого кольорів. У декорі використовують рослинний та геометричний орнаменти.

Центром є село Опішня на Полтавщині. Опішнянський розпис об'єднує декоративно-стилізовані форми, пишний рослинний орнамент червоного, зеленого, білого, коричневого і чорного кольорів. Вони надають опішнянським розписам неповторності та чарівності. Для опішнянського розпису властиві

зображення птахів без особливої пишності. Також опішнянському розпису використовують чорне обведення візерунків і контурів.

Назва розпису походить від села Яворів на Львівщині. Майстри створюють орнаментальні композиції на дерев'яних предметах: дитячих меблях, комплектах для кухні, декоративних виробів.

Ткачуковський розпис – це український народний промисел, який виник у XVIII столітті на території сучасної Балки міста Дніпра.

Яворівський розпис має свої давні традиції. Найбільш часто він використовувався при прикрашанні скринь. Як правило, орнамент складався з рослинних і геометричних мотивів.

Широко застосовувався яворівський розпис і на дерев'яних іграшках— кониках, метеликах, пташках, візочках, виготовлених з дерева із оригінальною конструкцією, механікою для кожної забавки, які за задумом були прості, реалістичні, привабливі.

Різновидом розпису дерев'яних виробів було малювання сувенірних точених виробів (вазочки, грибки, яйця-мальованки) або ж предметів побуту (кухонні дощечки, лопатки, ложки).

Яворівський розпис вирізняють характерні елементи (квіти, ружі, зірки, віночки, качечки, кривульки, цяточки, рисочки тощо) і переважно п'ять кольорів (зелений, жовтий, червоний, коричневий, білий та їх похідні)[3].

Характеризуючи соціальні аспекти і матеріальну культуру, багато авторів проявили інтерес і до символічно-семантичного питання у розписі, залишаючи відомості про його зв'язок з традиційними елементами. Символічний орнамент. Формуванню символічного орнаменту сприяє спільність природних, традиційно символічних образів і творів декоративного мистецтва загалом, а сам декоративний візерунок часто є символом або системою символів. Всі природні та технічні показники, безумовно, становлять первинний рівень художньої виразності. Але якщо народний майстер свідомо і цілеспрямовано посилює силу художньої виразності через пропорційність форми, структури, цілісність і семантику декоративного твору, цей відбір набуває особливої виразної сили на більш високому рівні. Він сприймається емоційно та чуттєво і стає витвором

мистецтва, а не просто предметом. Таким чином, народне мистецтво - це сукупність духовної та матеріальної діяльності людини, вираженої у творі мистецтва.

## **2.2 Обрядові значення та символіка**

Хустка є символом прихильності, любові, вірності, прощання, скорботи, оберегом і важливим ритуальним предметом. Це невід’ємна частина української культурної спадщини. Споконвіку на українських землях хустка була не просто обов’язковим головним убором для заміжніх жінок, а й особливим сакральним предметом, реліквією, що передавалась із покоління в покоління. Хусткою українка закривала волосся на голові, але у неї завжди було відкрите обличчя. Це свідчить про велике волелюбство українок. Хустка як невід’ємний елемент одягу підкреслює його буденність чи святковість, інформує про родинний, матеріальний статус жінки, нагадує про її обов’язки[4].

Хустка супроводжувала людину протягом усього життя — від народження і хрестин до поховання та поминання. Нею обдаровували кумів під час хрестин і весіль. Для жінки хустка була оберегом, оскільки захищала волосся володарки від навороту та злого ока.

Власноруч вишитою хусткою дівчина перев’язувала хлопця, що йшов до війська, щоб легким був його шлях і швидшою дорога додому; щоб не забував на чужині про її кохання. Якщо козак гинув, то саме цією вишитою хусткою під час поховання йому прикривали очі, «щоб орел очей не виймав».

Хустку широко використовували під час заручин. Дівчина затикала її за пояс на знак згоди вийти заміж. Також нею перев’язували нареченого та сватів. Під час весілля — дружб, наречених, жінок-родичок. Щоб життя було світлим, молодих вводили до хати та заводили за святковий стіл, використовуючи білу хустку. Хустка була символом набуття дівчиною статусу заміжньої жінки. Під час весілля її вносили на короваї. Наречена тричі відкидала її аж до порогу,

демонструючи, що дівування їй важливіше. Дівчата-подружки в цей час співали пісні про переваги «віночка»:

Покривальниця плаче,

Покриватись не хоче,

Серпанок-поганок,

Віночок-коханок...

потім дозволяли вдягти молодій хустку. Іноді зверху ще надівали й шапку нареченого.

На Волині існував звичай подвійного покривання хусткою. Спочатку дівчину покривали в домі її батьків. Потім в домі молодого свекруха знімала ту хустку, кидала у вогонь і покривала молоду своєю хусткою. На Півдні хустку для покривання молодої найчастіше купували батьки або хрещені. Як правило, її не вдягали, тримаючи для сумного обряду поховання. Вона була родинною реліквією, що передавали з покоління в покоління[2].

У багатій історії української культури хустка завжди була символом заможності, статусу та традицій. Вона відображала соціальний стан, естетичні вподобання та культурні звичаї різних вікових груп і верств населення. Від геометричних фігур до квіткових орнаментів, від білих і яскравих кольорів до темних і чорних відтінків – хустка була невід'ємною частиною життя українців, наділена глибоким символічним значенням.

Казали, що коли хустка виглядала багато, то, відповідно, за можливою була і родина. Молодиці носили білі або яскраві хустки, старші жінки – темні, а вдови – лише чорні. Хустки також мали різний розмір: маленькі були більш повсякденними, великі одягалися на голову, а на грудях закручувались, щоб було тепло. Наприклад, якщо жінка несла маленьку дитину, то закутувала і її, і себе. Раніше хустки були прикрашені геометричними фігурами, в основному

білого кольору, їх вишивали вручну сріблом чи золотом. З XVIII сторіччя з'явилися хустки з квітковими орнаментами. Ці візерунки, що збереглися і понині, пішли від південних слов'ян, турків і персів. Важливу роль відігравала хустина у побуті козацької старшини. Нею пишалися, дорожили, вона була своєрідною прикрасою та виявом добробуту власника. Відомий художник, Ілля Репін, готуючись малювати картину "Запорожці пишуть листа до турецького султана", їздив по містах колишнього Запоріжжя зі знавцем запорізької старовини Дмитром Яворницьким. Під час цієї мандрівки Яворницький зібрав, а Репін змалював багато дуже цікавих пам'яток часів козаччини. Тоді ж Ілля Репін зробив малюнки з кількох вишитих хусток, що належали запорозьким козакам і зберігалися у їхніх нащадків[4].

Хустка є глибоко символічним та сакральним елементом української культурної спадщини, який відображає любов, вірність, скорботу, оберіг і багато інших аспектів життя. Ця невід'ємна частина національного одягу була присутня у житті українців від народження до смерті, відіграючи важливу роль у різноманітних обрядах та ритуалах. Здавалося б, звичайна тканина мала надзвичайне значення для кожного українця. Важливо згадати, що хустка не лише прикрашала жіночу голову, але й несла в собі глибокий сенс та функції. Вона передавалася з покоління в покоління як родинна реліквія, була свідченням статусу та добробуту родини. Білі та яскраві хустки носили молодиці, тоді як старші жінки обирали темні відтінки, а вдови носили лише чорні хустки, що підкреслювало їхній статус у суспільстві. Різноманіття розмірів хусток було практичним: маленькі хустки використовувалися в повсякденному житті, великі - закутували на голові та грудях для тепла. Якщо жінка носила маленьку дитину, вона могла закутати і себе, і дитину однією великою хусткою. Геометричні фігури та квіткові орнаменти, що прикрашали хустки, змінювались з часом, відображаючи впливи різних культур, таких як південні слов'яни, турки та перси. Вишивка сріблом чи золотом на хустках надавала їм особливого шарму і значимості. Хустка супроводжувала українців у всіх важливих життєвих моментах: від народження до хрестин, весілля та

похорону. Вона служила оберегом для жінок, захищаючи їх від злого ока, а також символізувала прихильність та любов, коли дівчата дарували вишиті хустки своїм коханим. Під час війська хустка ставала символом надії та пам'яті. У весільних обрядах вона мала багато значень і використовувалася для підкреслення статусу нареченої, а також у багатьох інших ритуалах. Сьогодні, можливо, про значення хустки трохи забули, але її символізм та естетична цінність залишаються неперевершеними.

Хустка – це не лише частина одягу, а й жива історія нашого народу, яка потребує шанування та пам'яті, бо вона є справжнім символом нашої національної ідентичності і духовного зв'язку з минулим.

Хустка уві сні. Якщо наснилася біла хустка, то це означало добру звістку, сватання або дорогий подарунок. До сватання снилася й кольорова квітчаста хустка. Зелена хустка — до довгоочікуваної вагітності або ж до позитивних змін, що принесуть щастя. Червона ж хустка навпаки символізувала потойбіччя й снилася до недуги. Був звичай, коли червоною хусткою чи поясом перев'язували ворота після виносу небіжчика, щоб за ним не пішли свійська птиця, худоба та бджоли. Крім того, червону хустку вважали символом пристрасті та неприборканих почуттів. До поганих прикмет належало розглядання чорної або зіпсованої (порваної) хустки. Це до наклепу та брудних пересудів, що можуть вплинути на репутацію. А ще дівчата та жінки боялися втратити хустку уві сні, адже це означало ганьбу в житті. Якщо укривалися теплою хусткою уві сні, це віщувало хороші життєві зміни та достаток [5].

### **2.3 Походження і розвиток хусток в світовій історії**

Хустки мають давню історію, яка сягає багатьох культур по всьому світу. Вони використовувалися не лише як частина одягу, але й мали значення в ритуалах, релігійних обрядах та соціальних практиках. Хустки з'явилися в давні часи, і їх використання було поширене серед різних культур. Наприклад, в давньому

Єгипті жінки носили хустки як частину свого жіночого вбрання. В стародавній Греції та Римі хустки також використовувалися для прикриття голови та плечей.

У тірольських німців у давнину мати давала дівчині на весілля хустку, щоб «сльози витирати». У монголів вона є знаком поєднання долі: молодята під час весілля міцно тримають хустку за різні кінці. Хустка особливо важлива для кавказьких народів. Наприклад, у балкарців існувало понад десять різновидів хусток: від простої хустинки «для рук» до багатой шовкової бухарської шалі «Чомпал» із бахромою та складним орнаментом. Дуже цінували тут гюлменди — м'які та ніжні хустки, виготовлені в Середній Азії з волокон особливого роду кропиви та «фота». Ними можна було не лише покрити голову, а й використати як верхній одяг. Дівчата переважно носили невеликі шапочки. Після заміжжя та перших пологів свекор урочисто заміняв шапочку багатою хустиною: це підкреслювало високий і почесний соціальний статус жінки-матері. Заміжні жінки ніколи не з'являлися на людях із непокритою головою, адже вважали, що це може накликати лихо, і діти часто хворітимуть[5].

З часом хустки зазнали значних змін у своїй формі та функціях. В епоху Середньовіччя хустки стали важливим елементом жіночого вбрання в Європі. Вони використовувалися для прикриття волосся, а також як аксесуари для підкреслення жіночої краси. В епоху Відродження хустки стали більш складними за своєю формою та орнаментом. Вони використовувалися для прикриття голови, а також як аксесуари для підкреслення жіночої краси. В епоху бароко хустки стали ще більш розкішними, з використанням дорогих тканин та складних вишивок.

Вже в II столітті в Китаї існували паперові носові хустки. У середньовіччі носовичок був символом романтичного кохання. Дами прикріплювали його на спис свого лицаря. Хустка повинна була нагадувати лицареві про мету його участі в турнірі - перемозі в честь коханої[6].

У XVI столітті носовички залишалися розкішно і використовувалися виключно знатними дамами. Вони прикрашалися мереживом або вишивкою і просочувалися духами (*mouchoir de Venus*). На Сході носові хустки були привілеєм князів, які їх носили під поясом. Кинути носовичок в сторону людини (особливо жінки) було жестом, що свідчила про високу повагу. Ця традиція в Туреччині збереглася до XIX століття. Перший патент на носові хустки був виданий в 1894 році. Паперова фабрика Г. Крум з Геппінген отримала патент 81094 за паперовий носовичок, просочений гліцерином. Сьогодні паперовий носовичок в Європі майже повністю витіснив тканинний[6].

Хусточка як модна деталь чоловічого костюма. Під час раннього Ренесансу хусточки вважалися життєво необхідним і функціональним аксесуаром. Як зауважив інтелектуальний гігант 16 століття Еразм «Витирати ніс об рукав невиховано». Хустки поступово стали більш прикрашеними, служачи знаками любові подружжя один до одного. Кожен шановний чоловік носив хустку, і до цього дня він вважається символом благородства і соціального рангу.

Правила носіння чоловічої (нагрудної) хустинки з костюмом:

1. Колір хустинки зазвичай не повинен збігатися з кольором краватки, так як хустинка призначений для залучення уваги до власне піджака, проте краватка і хустку можуть бути в одному забарвленні / візерунку і часто з однієї тканини (продаються зазвичай подарунковими наборами разом з запонками того ж забарвлення).
2. Хустка повинна використовуватися виключно в декоративних цілях. В якості носового використовується додаткова хустинка, яка носить зазвичай в задній кишені штанів[6]. Шалі також мали подібну функцію та були популярні в різних культурах, включаючи Китай та Індію. У Китаї шалі були зроблені з розкішного шовку та часто використовувалися в імператорських дворах як символ статусу та елегантності. В Індії шалі, такі як пашміна, стали невід'ємною частиною

культурної спадщини і відомі своєю високою якістю та складними візерунками. Як і хустки, шалі використовувалися для прикриття та захисту, а також як важливий елемент соціального та релігійного життя[6].

Сьогодні хустки залишаються важливим елементом одягу в багатьох культурах. Вони використовуються як частина повсякденного вбрання, а також в ритуальних та релігійних обрядах. Хустки також стали популярним аксесуаром у моді, додаючи стильності та елегантності жіночому вбранню.

## **Розділ III. СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ОЗДОБЛЕННІ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОГО ДРУКУ**

### **3.1 Історія розпису, регіональні особливості художнього розпису**

Витоки друку на тканині давніші, ніж друку на папері. Ймовірно, він був розроблений коптами в Північному Єгипті. Вони вирізали дерев'яні скульптури і використовували їх для нанесення на матеріал. Сьогодні на тканині друкують найрізноманітніші вироби. Шовкотрафаретний друк на одязі, відомий також як шовкографія, є однією з найдавніших і найпоширеніших технологій друку на тканині. Її історія починається близько 200 р. до н.е. в Китаї, де був винайдений метод трафаретного друку з використанням шовку як сітки. Це мистецтво швидко поширилося по всій Азії, включаючи Японію та Корею, де техніка продовжувала вдосконалюватися і розвиватися. У цих країнах шовкографія використовувалася для оздоблення одягу, створення релігійних зображень і декоративних елементів[9].

Технологія шовкографії потрапила до Європи наприкінці XVIII століття, коли торгівля зі Сходом стала більш активною. Європейські художники та ремісники швидко освоїли цю техніку і почали використовувати її для створення декоративних тканин, шпалер і творів мистецтва. У цей період шовкографія

застосовувалася в основному для створення розкішних виробів, доступних лише еліті, через високу вартість шовку та складність процесу.

Визначення цифрового друку: цифровий друк — це технологія, яка дозволяє безпосередньо передавати зображення з комп'ютера на друкарську машину без використання традиційних друкарських форм. На початку XX століття шовкографія стала популярною у США завдяки зусиллям художників і підприємців. Одним із найвідоміших піонерів у галузі шовкографії був Енді Воргол, який використовував цю техніку для створення своїх знаменитих поп-арт робіт. Його інноваційний підхід привернув увагу до шовкотрафаретного друку як до виду мистецтва і комерційного друку.

З розвитком технологій у середині XX століття шовкографія стала ще більш універсальною і надійною. Було розроблено нові типи чорнил і трафаретів, що дозволило друкувати на різних поверхнях, включаючи текстиль, метал, скло і пластик. Це зробило шовкографію незамінною у виробництві рекламних матеріалів, постерів, упаковок і, звичайно, одягу[9]. Протягом століть друк на тканині перетворився на різноманітне та динамічне ремесло, на яке вплинули культурні традиції, технологічний прогрес і художні рухи. Від яскравих ікатів Індонезії до хитромудрого батика Яви, кожен регіон розробив свої унікальні техніки друку, демонструючи багатий гобелен світової текстильної спадщини. З'явившись у Китаї за часів династії Хань, друк на дереві зробив революцію в друку на тканині, дозволивши створювати складні дизайни та масове виробництво. Майстри скрупульозно вирізали хитромудрі візерунки на дерев'яних брусках, які потім чорнилом і пресуванням на тканинах, створюючи яскраві та довговічні відбитки. Винахід машини для рулонного друку в кінці 18 століття ознаменував значну віху в історії друку на тканині. Ця інноваційна технологія дозволила здійснювати безперервний друк тканин за допомогою гравірованих роликів, підвищуючи ефективність і знижуючи витрати на виробництво[10].

У сучасному світі друку, дві основні технології домінують на ринку: цифровий та офсетний друк. Обидва методи мають свої унікальні характеристики, переваги, та обмеження, що робить вибір між ними критичним для успіху будь-якого друкованого проєкту. Ця стаття має на меті ознайомити вас з ключовими аспектами обох технологій, щоб допомогти визначити, який метод друку найкраще підходить для вашого проєкту. Технологія цифрового друку: Цифровий друк використовує електронні файли (наприклад, PDF або JPEG) для безпосереднього друку на папір або інші матеріали. Він не потребує попереднього виготовлення печатних форм, що робить його ідеальним для коротких тиражів і швидких проєктів.

Переваги цифрового друку: головними перевагами є швидкість виробництва і гнучкість. Цифровий друк дозволяє легко вносити зміни в дизайн і швидко друкувати малі тиражі. Крім того, він забезпечує високу якість кольорового відтворення і є більш доступним для невеликих проєктів.

Обмеження цифрового друку: найбільшими недоліками цифрового друку є вища вартість за одиницю при великих тиражах та деякі обмеження з розміром і видами паперу, які можна використовувати [7].

Види друку на тканині, такі як прямий цифровий друк (DTG), сублімаційний друк та інші, відкривають нові горизонти в індустрії моди та дизайну. Ці технології дозволяють створювати яскраві, детальні зображення на різних текстильних матеріалах, надаючи можливість для індивідуалізації та творчого самовираження.

Основні види друку на тканині:

Для нанесення малюнків на тканину частіш за все використовують такі методи як шовкографія, сублімація та цифровий друк (Додаток В);

При використанні шовкографії малюнок переноситься на тканину за допомогою трафарету. Щоб отримати принти різних кольорів, потребуються

окремі шаблони. Ці малюнки швидко наносяться, але недовго красуються на речах. Через деякий час принт починає тріскатись, а під час прання може навіть відірватися від одягу. Окрім того, такі малюнки здатні змінювати структуру тканини. Після них вона починає погано пропускати вологу та повітря зсередини;

Сублімація – це перенесення малюнку на тканину за допомогою термостійкого паперу та сублімаційної фарби. Технологію дозволено використовувати на тканинах, які на 50-100% складаються з поліестеру. Метод дає змогу використовувати різноманітну гаму кольорів. Принти виходять яскравими та, при необхідності, вкрай реалістичними. Сублімаційні зображення на тканині не вигорають на сонці, не линяють та не тріскаються. Сам малюнок не можна гладити праскою чи притуляти до гарячих поверхонь;

Цифровий друк – останнє слово в технологіях нанесення малюнків на тканини. При використанні цього методу водні фарби наносять на поверхню за допомогою струменевого принтеру. Дана технологія все частіше використовується при створенні різноманітного одягу: від футболок та регланів до купальників та аксесуарів.

Переваги цифрового друку. В цифровому друці використовується велика гама кольорів – 65 тисяч відтінків. Це дозволяє переносити на тканину фотографічно точні та художньо естетичні малюнки. При нанесенні зображення за допомогою цифрового друку фарба закріплюється у волокнах тканини та не змінює її структури. Тож такий одяг залишається м'яким, еластичним та зберігає свої властивості повітропровідності та вологовідведення. Дана характеристика особливо важлива при створенні одягу для активного відпочинку. В цифровому друці використовуються безпечні водні фарби. Вони не шкодять не тільки людям, але й навколишній середі. Такі фарби не змиваються при пранні, не вигорають на сонці та стійко переносять нагрівання. Звісно, з часом малюнок може дещо потускніти (на 5-10%) через зношування тканини та підняття ворсу, що є властивістю будь-якої тканини[8].

### **3.2 Етапи виконання проекту, декорування хусток з використанням техніки цифрового друку**

Дослідження та аналіз:

Вивчення історії та значення традиційних орнаментів.

Трипільська культура, яка існувала на території сучасної України приблизно з 5400 до 2750 років до нашої ери, відома своєю унікальною архітектурою, керамікою та орнаментами. Орнаменти трипільської культури мають глибоке символічне значення і є відображенням світу давніх людей. Вони використовувалися не тільки для декоративних цілей, але й мали магичне та ритуальне значення.

Основні характеристики орнаментів трипілля

Геометричні форми:

- Спіралі, ромби, кола, лінії та меандри. Спіралі символізують цикл життя, а кола - вічність і сонце.

Символи природи:

- Зображення дерев, листків, квітів та тварин. Дерева життя символізували зв'язок між світом людей і світом богів.

Абстрактні мотиви:

- Орнаменти мають багато абстрактних зображень, що викликають асоціації з водою, землею та небом. Вода часто символізувала родючість і життєву силу.

Кольорова гама:

- Природні пігменти, що надавали орнаментам червоного, чорного, білого та коричневого кольорів. Червоний колір символізував вогонь і життя, чорний - землю та смерть, білий - чистоту та світло.

Симетрія та ритм:

- Орнаменти трипільської культури часто мають симетричні та ритмічні композиції, що створюють візуальну гармонію і порядок.

Аналіз сучасних технологій цифрового друку та їх можливостей.

Цифровий друк сьогодні включає кілька передових технологій, які значно розширили можливості друку. Ось деякі з них:

3D-друк:

- Ця технологія дозволяє створювати тривимірні об'єкти шляхом насичення матеріалу шар за шаром. Використовується в медицині, автомобілебудуванні та архітектурі.

Плоский друк:

- Це технологія, яка дозволяє друкувати на плоских поверхнях, таких як текстиль, пластик та дерево. Використовується для створення розкішних дизайнерських рішень.

Індустріальний друк:

- Це високопродуктивні системи, які використовуються для друкування на великій кількості матеріалів, таких як папір, картон, полімери та текстиль. Використовується в рекламі, упаковці та маркетингових матеріалах.

Друк на основі цифрових технологій:

- Це включає такі технології, як лазерний друк, цифровий принтер та інк-друк. Вони дозволяють створювати високоякісні зображення з високою точністю та детальністю.

Інтерактивний друк:

- Це нова технологія, яка дозволяє створювати друкарські рішення з інтерактивними елементами, такими як QR-коди, AR (розширена реальність) та VR (віртуальна реальність).

Ці технології роблять цифровий друк більш гнучким, ефективним та інноваційним. Вони дозволяють створювати унікальні та креативні рішення для різних галузей.

Розробка дизайну:

- Створення ескізів орнаментів на основі досліджених матеріалів;

Вибір кольорової гами та стилістики, що відповідатиме традиційним мотивам.

Вибір матеріалів:

- Визначення типів тканин, на яких буде здійснюватися друк. Для успішного декорування хусток за допомогою техніки цифрового друку, важливо вибрати відповідні типи тканин. Ось деякі з найпоширеніших варіантів:

Бавовна:

Переваги: Натуральна, м'яка, дихаюча, добре приймає фарби;

Недоліки: Схильна до зминання, може втрачати кольори після численних прань.

Шовк:

Переваги: Надзвичайно гладкий і блискучий, чудово передає яскраві кольори;

Недоліки: Вимагає делікатного догляду, висока вартість.

Поліестер:

Переваги: Довговічний, зносостійкий, добре тримає форму;

Недоліки: Може не дихати так добре, як натуральні тканини.

Льон:

Переваги: Натуральний, міцний, чудово підходить для літніх виробів;

Недоліки: Схильний до зминання, може бути жорстким на дотик.

Синтетичні суміші:

Переваги: Поєднують в собі кращі властивості синтетичних і натуральних волокон, зокрема міцність і дихання;

Недоліки: Може бути дорожче за інші тканини.

Віскоза:

Переваги: М'яка, добре приймає фарби, зносостійка;

Недоліки: Може вимагати делікатного догляду, схильна до утворення катишків.

Вибір тканини залежить від призначення хусток, бажаної якості та зовнішнього вигляду. Важливо також враховувати технологічні особливості процесу цифрового друку на кожному типі тканини. Правильний вибір тканини забезпечить високу якість кінцевого продукту та задовольнить естетичні потреби споживачів.;

Підготовка тканин для процесу друку (миття, обробка спеціальними засобами).

Цифровий друк:

Підготовка файлів для друку у високій роздільній здатності;

Налаштування обладнання для друку на тканині;

Виконання тестових друків для перевірки якості і точності відтворення орнаментів;

Основний процес друку орнаментів на тканині.

Оцінка якості:

Перевірка надрукованих хусток на відповідність дизайнерським вимогам;

Аналіз якості друку, кольорової передачі та довговічності.

Фінальні правки:

Внесення необхідних коригувань у разі виявлення невідповідностей;

Остаточна підготовка хусток для продажу або використання.

Маркетинг і презентація:

Створення рекламних матеріалів для просування нових колекцій;

Організація виставок, показів мод або інших презентаційних заходів.

Відгуки та покращення:

Збір відгуків від споживачів;

Аналіз зібраної інформації для подальшого вдосконалення процесів та дизайнів.

### **3.3 Використання кольору та орнаментів**

Кольорова гама та орнаменти є важливими елементами у декоруванні хусток, оскільки вони не лише додають естетичної привабливості, але й несуть культурне та символічне значення.

Вважається, що в орнаментиці суспільств родового періоду, неоліту-єнеоліту не допускалося жодних випадковостей, як і не була та орнаментика звичайними естетичними вправами, а в ній віддзеркалилися світоглядні магічні засади, тотемістичний культовий характер. На цьому наголошують зокрема В.Гольмстен, І.Дьяконов, В.Даниленко та ін[11].

Немає сумніву в тому, що трипільська цивілізація розвинула символіку, успадковану нею від племен ранньопалеолітичного періоду, адже ніякий знак не виникає на порожньому місці.

Найархаїчнішими знаками визнано сонячні та місячні символи, які були тісно пов'язані з календарем (солярні та люнарні).

Знаки сонця: коло, колесо з шістьма спицями, концентричні кола, круг з хрестом всередині. Знаки місяця: дуги, повернуті в різні боки, що символізувало фази місяця; півмісяці, повернуті «рогами» догори. Цікавою є одна знахідка — чарка, на якій зображено 12 місяців, що підтверджує саме календарність цих зображень[11].

Такими ж давніми є зображення рослинних символів: деревце з піднятими гілками, ялинка, колос; малюнки у вигляді квітки (коло з шістьма пелюстками довкруг), світове дерево.

Символ дерева — один із найстійкіших в українському космосі, який дійшов до наших днів.

Життя складається з трьох сфер: стовбур, верхів'я, коріння. Стовбур означає земне життя людей (Яв), крона дерева (гілки й листя) — духовний світ Богів (Прав), коріння — підземний, потойбічний світ (Нав).

Ці три яруси світу зображені й на трипільських глеках. їхні арійські назви зберегли індійці: свах — верхнє небо із запасами води; бхувах — повітряний простір із сонцем, місяцем, зірками; бхух — земля, ґрунт[11].

Другим значенням «трипільської спіралі» можна вважати вічність життя, безперервний біг сонця (спіраль, зображена навколо посудини, не має ні початку, ні кінця). Ідея руху сонця по небу виразно простежується в тих спіралях, де на закрутах зображені сонячні знаки — кола з хрестами посередині. Причому, напрямом такої спіралі знизу вгору, зліва направо, як і напрямом ходу сонця[11].

У сиву давнину протягом багатьох тисячоліть життя людини було тісно пов'язане з довколишнім світом, із силами природи. Існуючи в гармонії з природою та за її законами, людина дуже поетично сприймала її предмети та явища, оживляла їх у своїй уяві, віруючи, що й вони існують за власними законами, виповнені таємничою, могутньою силою. Живими ставали Земля, Вода, Вогонь, Сонце, Зорі тощо. Не все в цьому світі було зрозуміло для людини: дощ, буря, посуха, блискавка, зима, весна, літо, осінь. Вони звідкілясь з'являлися, добре чи кепсько впливаючи на життя людини. Намагаючись знайти спільну мову з навколишнім світом, людина почала створювати нескладні малюнки з умовних знаків. За їх допомогою виробилася своєрідна мова спілкування з навколишнім світом[11].

Вибір кольорової гами:

Червоний: символізує життя, енергію, вогонь і любов. Використовується для створення яскравих акцентів;

Білий: символ чистоти, світла і невинності. Часто використовується як фоновий колір або для виділення окремих елементів орнаменту;

Зелений - символ життя і росту, а охра - теплий, заспокійливий відтінок землі;

Чорний: символ землі, стабільності та захисту. Використовується для контрасту та підкреслення основних елементів;

Синій та зелений: символізують природу, небо, воду і гармонію. Часто використовуються для створення заспокійливого ефекту;

Золотий та срібний: символізують розкіш, багатство і духовну чистоту. Використовуються для створення вишуканих акцентів.

У своїй роботі я використовую наступне поєднання кольорів:

Синій і срібний: гармонійне поєднання глибокого синього кольору, який символізує спокій і мудрість, та елегантного срібного, що додає вишуканості і блиску;

Зелений і охра: природні кольори, що нагадують про лісові галявини та землі;

Теракотовий і білий: чудове поєднання теплих відтінків теракоти, що додають інтер'єру затишку і природної краси, з чистим і світлим білим, який додає легкості і простору;

Чорний і коричневий: елегантне і земне поєднання, що створює глибокий і насичений контраст. Чорний - символ сили і вишуканості, коричневий - теплий і природний відтінок;

Беж і теракота в стилі Трипілля: спокійний і гармонійний бежевий колір, який створює відчуття затишку і стабільності, та теракотовий - насичений і теплий відтінок, що додає історичний і культурний контекст;

Поєднання охри і червоного: створює надзвичайно теплий, гармонійний та енергійний ансамбль. Охра додає основі стабільності та заземленості, тоді як червоний вносить акцент, енергію і живість. Це поєднання може бути використане в інтер'єрах для створення затишної та динамічної атмосфери, а також у моді для вираження впевненості та пристрасті.

Це поєднання кольорів може бути ідеальним для створення унікальних і яскравих образів, які залишають сильне враження і викликають позитивні емоції.

Ці комбінації кольорів допоможуть створити атмосферу, яка зближує з чарівним світом давнини і впишеться в будь-який образ (Додаток Г).

Трипільська культура, яка існувала на території сучасної України приблизно з 5400 до 2750 років до нашої ери, відома своєю унікальною архітектурою, керамікою та орнаментами. Орнаменти трипільської культури мають глибоке символічне значення і є відображенням світу давніх людей. Вони використовувалися не тільки для декоративних цілей, але й мали магичне та ритуальне значення.

Основні характеристики орнаментів трипілля:

Геометричні форми:

Спіралі, ромби, кола, лінії та меандри. Спіралі символізують цикл життя, а кола - вічність і сонце.

Символи природи:

Зображення дерев, листків, квітів та тварин. Дерева життя символізували зв'язок між світом людей і світом богів.

Абстрактні мотиви:

Орнаменти мають багато абстрактних зображень, що викликають асоціації з водою, землею та небом. Вода часто символізувала родючість і життєву силу.

Кольорова гама:

Природні пігменти, що надавали орнаментам червоного, чорного, білого та коричневого кольорів. Червоний колір символізував вогонь і життя, чорний - землю та смерть, білий - чистоту та світло.

Симетрія та ритм:

Орнаменти трипільської культури часто мають симетричні та ритмічні композиції, що створюють візуальну гармонію і порядок.

Трипільські орнаменти надихають багатьох сучасних художників і дизайнерів, які використовують ці стародавні мотиви у своїх роботах, щоб зберегти та передати культурну спадщину предків. Їх унікальний стиль додає виробам автентичності та історичної цінності.

Ці орнаменти є чудовим прикладом того, як давнє мистецтво може впливати на сучасну культуру та дизайн, залишаючи незабутній слід у світовій історії мистецтва.

### **3.4 Тенденції та майбутнє цифрового друку**

Поява цифрового друку наприкінці 20-го століття відкрила нову сферу можливостей у друку на тканині. Ця передова технологія дозволяє друкувати на вимогу, створювати складні дизайни та точно підбирати кольори, трансформуючи галузь і забезпечуючи безмежну творчість[10].

Силові ткацькі верстати, піонери механізації, зробили революцію в текстильному ландшафті. Ці геніальні машини вплітали складні візерунки з неперевершеною швидкістю та точністю, вплітаючи гобелен ефективності в тканину текстильного виробництва[10].

Парова енергія стала рушійною силою, що рухала вперед текстильне виробництво. Своєю невтомною енергією вона живила машини, прискорювала процеси та підживлювала вогонь інновацій, які запалювали промисловість[10].

Бавовняний джин, чудовий винахід, зробив революцію в обробці бавовни. Він спритно відокремив бавовняні волокна від їх насіння, відкривши нову еру

ефективності у виробництві бавовни, яка сформує текстильний ландшафт на довгі роки[10].

Промислова революція вийшла за межі текстильного виробництва, залишивши незгладимий слід у банківській справі, зв'язку та транспорті. Ця взаємопов'язана мережа досягнень просунула тканинну промисловість вперед, створивши родючий ґрунт для інновацій та зростання[10].

Синтетичні барвники та нові матеріали: Розробка синтетичних барвників і тканин, таких як нейлон і поліестер, зробила революцію в галузі, розширивши діапазон кольорів і текстур, доступних дизайнерам[10].

Дійсно, синтетичні барвники та нові матеріали мали трансформаційний вплив на текстильну промисловість. Давайте заглибимося в цю главу текстильної історії. У середині 19-го століття випадкове відкриття Вільяма Генрі Перкіна, молодого студента-хіміка, призвело до народження індустрії синтетичних барвників. Його створення мовена, першого синтетичного барвника, ознаменувало поворотний момент у забарвленні текстилю. Цей прорив проклав шлях до калейдоскопа синтетичних барвників, кожен з яких може похвалитися унікальними відтінками та властивостями[10]. Розвиток синтетичних барвників збігся з появою нових матеріалів, таких як нейлон і поліестер. Ці штучні волокна з притаманною їм міцністю, довговічністю та універсальністю зробили революцію в текстильному ландшафті. Їх здатність зберігати яскраві кольори від синтетичних барвників відкрила світ можливостей для дизайнерів, які тепер могли досліджувати більш широкий спектр кольорів і текстур[10].

Поява синтетичних барвників також мала далекосяжні наслідки для процесу виробництва текстилю. Традиційні методи фарбування, які поклалися на природні барвники, витягнуті з рослин і тварин, часто займали багато часу і були непостійними. Синтетичні барвники, з іншого боку, забезпечували більший контроль над кольором, консистенцією та відтворюваністю[10].

Сучасні тенденції: Останніми роками стали практики та технології цифрового друку набули популярності, відображаючи зростаюче усвідомлення екологічних та етичних аспектів у текстильній промисловості[10].

У сфері друку на тканині останні роки започаткували хвилю трансформаційних тенденцій, які відображають зростаючу свідомість екологічних та етичних міркувань. В авангарді цього руху лежить впровадження сталих практик і використання технологій цифрового друку[10].

Цифровий друк: революція в галузі сталого розвитку

Цифровий друк кардинально змінив правила гри в текстильній промисловості, ознаменувавши нову еру сталого виробництва тканин. На відміну від традиційних методів друку, які використовують велику кількість води та енергії, цифровий друк працює з надзвичайною ефективністю, скорочуючи споживання води на колосальні 98% і забезпечуючи зниження споживання енергії на 50%[10].

Вплив цифрового друку на навколишнє середовище:

Екологічні переваги цифрового друку є далекосяжними. Мінімізуючи використання води, ця інноваційна технологія зменшує навантаження на ресурси прісної води, що є критичною проблемою в багатьох регіонах, які борються з нестачею води. Крім того, зменшення споживання енергії призводить до значного скорочення викидів парникових газів, що сприяє боротьбі зі зміною клімату[10].

Етичні міркування сталого друку на тканині

Текстильна промисловість довгий час страждала від етичних проблем, включаючи використання шкідливих хімікатів і експлуатацію робітників у країнах, що розвиваються. Екологічні практики друку на тканині безпосередньо вирішують ці проблеми. Використовуючи екологічно чисті барвники та чорнило, промисловість може зменшити викид токсичних речовин у

навколишнє середовище, захищаючи здоров'я як працівників, так і споживачів. Крім того, етичні методи пошуку постачальників забезпечують справедливе ставлення та компенсацію для працівників по всьому ланцюжку поставок[10].

Ключові моменти:

- Цифровий друк значно зменшує використання води, зберігаючи цінний ресурс і зменшуючи дефіцит води.
- Цифровий друк може похвалитися зниженням споживання енергії на 50%, зниженням викидів вуглецю та сприянням пом'якшенню наслідків зміни клімату.
- Екологічні методи друку на тканині надають пріоритет використанню екологічно чистих барвників і чорнил, що забезпечує здоров'я працівників і споживачів.
- Етичні методи пошуку постачальників забезпечують справедливе ставлення та винагороду для працівників по всьому ланцюжку поставок, сприяючи соціальній відповідальності в текстильній промисловості[10].

## **Розділ IV. СУЧАСНИЙ ТЕКСТИЛЬ ЯК ОСНОВА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ БРЕНДУ**

### **4.1 Історія українського текстилю**

Текстильний ринок України, що має глибоке історичне коріння та багаті традиції, є унікальним поєднанням спадщини та інновацій. Україна, відома своїми якісними натуральними волокнами, такими як льон та бавовна, поступово перетворюється на одного з ключових гравців на європейському текстильному ринку. Відмінною рисою українського текстилю є його унікальність, що увібрала як традиційні методи виробництва, так і сучасні технології, що відрізняє його від масового виробництва, характерного для багатьох закордонних країн[12].

У той час як український текстильний ринок наголошує на якості та ексклюзивності, закордонні ринки часто орієнтовані на масове виробництво та

стандартизацію. Таким чином, купити тканини в Україні в оригінальному виконанні стало можливо для всіх. Закордонні виробники, такі як Китай, Індія та Бангладеш, домінують на світовому ринку завдяки своїй здатності швидко та дешево виробляти великі обсяги тканини. Ці країни використовують переваги масштабного виробництва, але часто це шкодить унікальності та індивідуальності текстилю. На українському ринку, навпаки, багато виробників зосереджено на створенні унікальних, високоякісних тканин, застосовуючи як традиційні, так і інноваційні методи. Це включає використання екологічно чистих матеріалів, відновлюваних ресурсів та стійких технологій виробництва. Такий підхід не тільки сприяє створенню унікального продукту, а й відповідає попиту, що зростає, на екологічно чисті та стійкі товари[12].

Український текстильний ринок також відрізняється глибокою повагою до культурної спадщини та традицій. Багато українських текстильних виробів, включаючи вишиванки та традиційні візерунки, є частиною національної спадщини та культури. Це контрастує із закордонними ринками, де основний акцент часто робиться на задоволення поточних модних тенденцій та споживчого попиту, іноді на шкоду культурній унікальності та якості[12]

Культурне значення тканин у різних регіонах світу неможливо переоцінити, оскільки воно відображає історію, традиції та самобутність кожного народу. Традиційні тканини несуть у собі унікальний культурний код, який передається з покоління до покоління, відбиваючи історичні, соціальні та навіть релігійні аспекти суспільства.

В Україні, наприклад, традиційні тканини тісно пов'язані з народними промислами та мистецтвом. Візерунки та кольори українського національного костюма, особливо вишиванки, є яскравими прикладами культурної спадщини. Кожен регіон України має свої унікальні візерунки та символи, які використовуються у національному одязі, відбиваючи місцеві історії та легенди. Ці тканини не просто одяг, вони є частиною культурної ідентичності, символом гордості та належності до певної культурної групи[12].

Українські тканини є унікальним поєднанням традицій, інновацій та сталого розвитку, що робить їх такими, що виділяються на тлі закордонних аналогів. Цей порівняльний аналіз наголошує на важливості збереження унікальних культурних та виробничих особливостей українського текстилю в умовах глобалізованого ринку[12].

У сучасному українському мистецтві можна дедалі частіше побачити текстильні матеріали. Навіть цьогорічні проєкти від Національного павільйону на Венеційській бієнале об'єднувалися під назвою "Плетіння сіток" і архітектурним рішенням, основою якого були домоткані українські полотна. Текстиль і кропітка колективна праця, якої він вимагає, стає символом захисту та спільності у воєнний час. Однак цей медіум усе ще залишається на периферії нашої уваги, особливо якщо говорити про глибокі дослідження[13].

Показати майже сторіччя того, як розвивався український текстиль, – завдання нелегке й амбітне, враховуючи, що текстиль, як і будь-який інший мистецький медіум, зазнавав впливу історичних, політичних і соціальних контекстів. Однак масштаб і монументальність Українського дому мають цілком сприяти такій меті.

Виставку відкривають твори художників-монументалістів, адже, за словами однієї з кураторок, Тетяни Волошиної, сама фактура Українського дому підказує, як почати. Це гобелени "Засійся, чорно ниво, волею ясною" та "Кий" Івана-Валентина Задорожного, "Весілля" Івана й Марії Литовченків. Ці роботи працюють із традиційними образами та побутовими сценами: козаки зі зброєю, на конях або в човнах, жінки, які косять у полі[13].

Іван і Марія Литовченки "Весілля"

Ольга Дуденко

Усі вони дозволяють показати, як на текстильних виробках можна послідовно розгорнути цілу розповідь. З цього починаються міркування про мову текстилю й чим вона може відрізнятись від мови живопису чи скульптури.

Авторство багатьох робіт говорить про те, що текстильне мистецтво є насамперед колективним. Ескізи до деяких килимів чи гобеленів створювали одні митці, а до технічного виконання долучались інші. Як-от у випадку з роботою "Адам і Єва" Олександра Сухоліта: виконали її Галина Пирог і Тетяна Шабельник, а художній супровід надавав Сергій Колінченко[13]. Хронологічне підґрунтя виставки теж хаотичне. Одна із залів на другому поверсі розпочинається роботами Жака Шапіро 50-х років, продовжується "Пастораллю" Олександра Дубовика 1989 року. А далі нас чекатиме сучасна мисткиня Марина Скугарєва з цьогорічними натюрмортами[13].

Є чимало відсилань до світового контексту. Наприклад, одна з залів виставки розповідає про "Рух мистецтва і ремесел", який зародився в Англії в середині XIX століття і прихильником якого був Василь Кричевський. У тодішніх умовах індустріалізації митці намагалися зберегти ремесло й художні проєкти, пов'язані з оздобленням меблів чи інтер'єру. Саме це дозволяло європейським країнам формувати свої стилі, де б поруч з новаторством була національна складова[13]. На третьому поверсі згадують мільфльор – різновид гобелена з темним тлом і яскравими, деталізованими зображеннями квітів, що побутував у Франції. Однак це радше оприявлення його як однієї з технік, які українські митці використовували в текстилі, аніж спосіб вписати український текстиль у глобальний контекст. Ми все ще мало знаємо про те, як ці світові рухи й техніки мігрували до українських майстрів, чому вони були близькими нам, попри, наприклад, радянські обмеження, і як наші митці їх адаптували[13].

Найцікавішими на виставці виявляються ті тематичні розділи, що стосуються сучасних текстильних практик, адже їх справді показали дуже різноманітно. Це й відеороботи, і переосмислення образів на традиційних українських килимах, і вишивка на фотографії, і асамбляж[13]. Багато важливих наративів на

"МАТЕРІЯ MATTERS", на жаль, залишаються поза її увагою. Виставка цінна репрезентацією різноманітних практик українських митців і мисткинь у галузі текстилю, у ній можна простежити цікаві тенденції та новаторства в різні періоди часу. Проте вони навряд чи дозволяють побачити повноцінну історичну тяглість[13].

Значним стимулом для появи інноваційних тенденцій у текстильному мистецтві України стали мистецькі проекти, виставки, виставки та бойні, на яких можна було почути долю українського мистецтва. Серед них Перша республіканська виставка текстилю малих форм (1989–1990), бібліотека «Текстильний шаль», Львів (заснована у 1997 році), Всеукраїнський фестиваль текстилю, Київ (заснований у 2004 році), Міжнародний молодіжний симпозіум художнього текстилю «Архе-Нітка-Ново» (2006)[14].

#### 4.2 Сучасні технології в текстильній промисловості

Текстильна промисловість зробила крок далеко вперед, винаходячи нові технології для одержання тканин, змішуючи натуральні матеріали з синтетичними добавками, дивуючи нас величезною різноманітністю полотен на прилавках. Ручна праця відходить убік, і робочий процес майже повністю автоматизується за допомогою сучасних верстатів. Але до сих пір, навіть в наше століття високих технологій, люди активно використовують знання, накопичені тисячоліттями, які були отримані ще нашими предками доісторичних[15].

До того, як в наше життя увійшов текстиль, стародавні люди використовували в якості одягу шкури тварин. І тільки потім, з появою вівчарства, навчилися витягати з пуху і вовни звірів волокна і сплітати їх в різні накидки і сорочки. Першими людство навчилося виробляти наступні тканини:

- лляні;
- вовняні;

- бавовняні;
- шовкові.

Крім того, з середньовіччя беруть початок такі популярні в наші дні тканини для пошиття постільної білизни, як:

- сатин;
- атлас;
- бязь;
- поплін.

Вважається, що одними з перших, хто почав використовувати і виготовляти тканини, використовуючи спеціальні рослини, були стародавні єгиптяни. Вони висаджували величезні плантації льону і робили з нього тканину першокласного якості, яка змогла б скласти конкуренцію багатьом дорогим полотнам[15].

До початку двадцятого століття людство відмінно знала, як виготовляють натуральні тканини, але сам процес здавався трудомістким і дорогим. Змішання текстилю та хімії дало свої результати. Першими зробили прорив у текстильній промисловості американці, які виготовили штучний шовк. Сучасні технології дозволили створювати модифіковані варіанти натуральних тканин з метою поліпшити їх якість і знизити ціну на виробництво. Сьогодні широко використовуються сумішеві полотна, що складаються з натуральних і синтетичних матеріалів[15]. Багато тканини, які людство навчилося ткати багато століть назад, використовуються й донині. Наприклад, комплекти постільної білизни з натуральної бавовни і без синтетичних домішок зараз дуже високо цінуються. І в той же час сучасні розробки з виготовлення синтетики теж знаходять своє широке застосування, будучи покращеними, більш міцними, менш вибагливими та бюджетними варіантами своїх аналогів[15].

У статті проведено ґрунтовний аналіз інноваційних технологій, що застосовуються у створенні принтів та кольорових ефектів у дизайні одягу.

Основний акцент зроблено на цифровому друку, який дозволяє створювати складні та багатобарвні дизайни з високою точністю та деталізацією. Ця технологія значно розширює творчі можливості дизайнерів, дозволяючи їм експериментувати з різноманітними візуальними ефектами та досягати унікальних художніх результатів. Цифровий друк також сприяє підвищенню ефективності виробництва, зменшуючи витрати на створення зразків та прискорюючи процес виготовлення одягу. Детально розглянуто використання фотохромних та термохромних барвників, які здатні змінювати свій колір під впливом світла або температури відповідно. Ці матеріали відкривають нові можливості для створення інтерактивних та адаптивних текстильних виробів, що реагують на змінні умови навколишнього середовища. Використання таких технологій дозволяє створювати одяг, який змінює свій вигляд залежно від зовнішніх умов, що надає йому додаткової функціональності та привабливості. Це також відкриває нові горизонти для інновацій у сфері моди та текстилю, забезпечуючи унікальні користувацькі досвіди(с.121 [16]).

У сучасній текстильній промисловості спостерігається надзвичайно швидкий розвиток і застосування різноманітних інноваційних технологій, які значно розширюють можливості у створенні принтів та кольорових ефектів у дизайні одягу. Однією з найбільш перспективних технологій є цифровий друк, який відкриває безліч нових можливостей для дизайнерів. Завдяки цифровому друку, вони можуть реалізувати навіть найскладніші та деталізовані малюнки без будь-яких обмежень у виразності. Іншим важливим напрямом є використання нанотехнологій в текстильній промисловості, яке дозволяє створювати унікальні ефекти на поверхні тканин. Наприклад, застосування наночастинок дозволяє створювати матові або металізовані покриття, які додають одязі додаткову текстуру та візуальний інтерес. Фотохромні та термохромні барвники є ще одним інноваційним рішенням, яке дозволяє створювати одяг, який змінює свій колір під впливом зовнішніх факторів, таких як світло або тепло(с.122[16]).

Новітні інноваційні розробки також відкривають нові перспективи для творчості та дизайну в галузі моди. Вони надають дизайнерам безліч можливостей для створення унікальних та індивідуальних моделей одягу, що відповідають сучасним тенденціям та вимогам споживачів. Такий підхід сприяє появі нових трендів у модній індустрії та підвищує конкурентоспроможність текстильних підприємств на міжнародному ринку. Важливо також враховувати практичний аспект застосування інноваційних технологій у текстильній промисловості. Одяг, створений з використанням новітніх технологій, має бути не лише естетичним, але й функціональним, забезпечуючи комфорт та зручність для користувача. Тому важливо проводити додаткові дослідження та випробування, щоб забезпечити якість та надійність продукції. Загалом, інноваційні технології у створенні принтів та кольорових ефектів у дизайні одягу відкривають безліч можливостей для розвитку текстильної промисловості та модної індустрії(с.122[16]. Цифровий друк є однією з найбільш перспективних технологій, яка відкриває нові горизонти для дизайнерів. Завдяки цій технології вони можуть реалізовувати найскладніші та найдеталізованіші малюнки без обмежень, що значно підвищує виразність і унікальність кінцевого продукту (Міщенко, 2018). Фотохромні та термохромні барвники є ще однією інновацією, яка дозволяє створювати одяг, що змінює свій колір під впливом світла або тепла. Це відкриває нові можливості для розробки інтерактивних та адаптивних моделей одягу, які реагують на зміни у навколишньому середовищі. Такий одяг може бути особливо популярним серед молодіжної аудиторії, яка завжди прагне до новизни та унікальності(с.123[16]). Одним із напрямів, який активно розвивається, є створення інтелектуальних текстильних матеріалів. Це тканини, які можуть реагувати на зміни у зовнішньому середовищі, такі як температура, вологість або механічний вплив. Такі матеріали можуть використовуватися для створення одягу з підвищеними функціональними властивостями, такими як автоматичне регулювання температури або вологовідведення. Розвиток цифрових технологій у текстильній промисловості також сприяє підвищенню ефективності виробничих процесів. Використання автоматизованих систем дозволяє знижувати витрати

на виробництво, підвищувати продуктивність та зменшувати вплив на навколишнє середовище. Це особливо важливо в умовах зростаючої конкуренції на світовому ринку текстильних виробів(с.123[16]).

Отже, інноваційні технології у створенні принтів та кольорових ефектів у дизайні одягу є важливим чинником у розвитку текстильної промисловості. Вони стимулюють креативний розвиток галузі та сприяють створенню більш якісної, індивідуалізованої та екологічно чистої продукції. Подальший розвиток та впровадження цих технологій варто підтримувати та стимулювати для досягнення високих стандартів у текстильній галузі, що сприятиме загальному підвищенню якості та конкурентоспроможності у міжнародному ринку(с.124[16]).

#### 4.3 Розповсюдження бренду через текстиль

У бізнес-середовищі, де конкуренція стає все більш жорсткою, важливо знаходити нові та креативні способи просування свого бренду. Один із найефективніших методів — використання брендованого текстилю. Цей підхід не лише підвищує впізнаваність компанії, але й створює позитивний імідж серед споживачів. Брендований текстиль охоплює всі текстильні вироби, на яких розміщено логотип, назву компанії, слоган або інші графічні елементи, що представляють бренд. Це можуть бути різноманітні елементи одягу, такі як футболки, поло або куртки. Окрім цього, до брендованого текстилю належать також корпоративні подарунки з логотипом, включаючи термокружки, кепки, ручки, сумки та рушники. Всі ці вироби сприяють підвищенню впізнаваності компанії.

Ось кілька основних переваг такого одягу:

- коли співробітники носять брендований одяг, формується відчуття єдності та належності, що підвищує командний дух і мотивацію;

- брендований текстиль ідеально підходить для виставок і конференцій, перетворюючи співробітників на «живу рекламу» для потенційних клієнтів;
- створення брендovanого текстилю часто обходиться дешевше, ніж традиційна реклама, а продукція працює на вас тривалий час;
- високоякісний брендований текстиль демонструє професіоналізм і увагу до деталей [17].

У XIX столітті оновлення гардероба було справжнім випробуванням. Дизайнери одягу створювали ескізи, а потім шили одяг за індивідуальними мірками, орієнтуючись на ці малюнки. Цей процес був тривалим та незручним, оскільки замовники не могли побачити та приміряти майбутню покупку, а тому модельєрам доводилося багато разів переробляти виріб, враховуючи побажання клієнтів.

Першим, хто зламав це замкнене коло, був французький дизайнер англійського походження Чарльз Фредерик Уорт. Він вирішив чотири рази на рік проводити приватні покази для своїх клієнтів у спеціально обладнаній кімнаті власного будинку. Його дружина, яка виступала як єдина манекенниця, демонструвала готовий одяг невеликій публіці. Ідея показувати одяг на людині, а не на манекені, виявилася новаторською і викликала інтерес у модного товариства. У 1860 році Уорт організував перший «показ мод» на іподромі, де його моделі прогулювалися серед еліти.

Більш сучасний формат показів з'явився пізніше, у 1905 році, під керівництвом Люсі Дафф-Гордон, відомої як Люсіль. Її дебютне дефіле відбулося в одному з лондонських садів, де моделі вже не просто демонстрували одяг, а ходили по імпровізованому подіуму під музику[20].

З роками Тиждень моди став головним майданчиком для вираження дизайнерської думки. Географія показів розширилася за межі Лондона, Парижа, Мілана та Нью-Йорка, що складають «Велику четвірку». Модні

події тепер проходять по всьому світу, і в кожній країні з'являються власні Синдикати моди, які організовують власні Тижні моди, надихаючи та вражаючи унікальними колекціями та творчими задумами. Наприклад, Тиждень моди в Києві збирає талановитих дизайнерів з усієї України, представляючи їхні колекції широкій публіці та професіоналам індустрії. Це чудова нагода побачити, як розвивається українська мода, та підтримати вітчизняних митців[20].

У сучасному світі, де конкуренція існує на всіх рівнях, розвиток бренду є одним із ключових чинників успіху будь-якого бізнесу.

По-перше, для того, аби розвинути бренд, необхідно визначити його цінності та місію. Цінності відображають те, що компанія вважає важливим, а місія визначає, які цілі вона ставить перед собою. Наприклад, якщо компанія займається виробництвом екологічно чистих продуктів, то її цінності можуть бути пов'язані з охороною довкілля та турботою про здоров'я клієнтів, а місія - створення продуктів, які відповідають цим цінностям.

По-друге, важливо розробити унікальне ім'я та логотип для бренду. Ім'я має бути таким, що запам'ятовується і легко вимовляється, а логотип - впізнаваним і таким, що відображає цінності та місію компанії. Наприклад, компанія Apple це всім відоме яблуко, яке символізує простоту та інновації.

По-третє, розробка стратегії просування бренду передбачає залучення цільової аудиторії та створення унікального досвіду для клієнтів. Цього можна досягти через різні маркетингові кампанії, включно з рекламою в соціальних мережах, створенням відеоконтенту на YouTube, участю у виставках і конференціях, багато іншого.

По-четверте, слід орієнтуватися на потреби та вподобання цільової аудиторії. Успішний розвиток бренду можливий тільки тоді, коли він влучно відповідає на запит клієнтів. Наприклад, якщо бренд займається продажем одягу, то він має пропонувати модні та якісні товари, що відповідають трендам і потребам клієнтів.

По-п'яте, важливо стежити за змінами на ринку й адаптуватися до них. Бренд, який не може адаптуватися до трансформацій на ринку, ризикує застаріти і втратити свою цінність. Наприклад, компанія Netflix, яка спочатку займалася орендою DVD-дисків, була змушена переорієнтуватися на онлайн-трансляцію фільмів і серіалів, аби залишатися конкурентоспроможною.

Таким чином, розвиток бренду - це складний і багатогранний процес, який вимагає уваги до деталей, ретельного планування і постійного розвитку. В Україні, як і в усьому світі, успішний розвиток бренду залежить від багатьох чинників, включно з позиціонуванням на ринку, конкуренцією, інноваціями та адаптацією до трендів. Однак, якщо врахувати всі ці фактори та розробити ефективну стратегію, то формування бренду може стати ключовим фактором успіху бізнесу в Україні[18].

Існує кілька способів нанесення зображення на текстиль. Це може бути вишивка, шовкографія, термотрансфер або цифровий друк. Кожен з цих методів має свої переваги і недоліки, і вибір конкретного методу залежить від багатьох факторів, включно з бюджетом, тиражем і матеріалом.

Використання рекламного текстилю може бути дієвим маркетинговим інструментом, який допоможе поліпшити видимість вашого бренду і підвищити лояльне ставлення клієнтів. Однак, важливо пам'ятати, що вибір конкретного виду має відповідати бренд-стратегії, а також цільовій аудиторії[19].

Текстиль можна використовувати не тільки як рекламний матеріал на заходах і як подарунки для клієнтів, а й у робочому середовищі компанії. Працівники, які носять формений одяг з логотипом компанії, стають своєрідною "живою" рекламою на робочому місці та за його межами, що покращує запам'ятовуваність та імідж підприємства.

Рекламний текстиль - це ефективний спосіб привернення уваги до вашого бренду, збільшення популярності фірми і поліпшення відносин з покупцями. Ми розглянули 5 способів використання рекламного текстилю для просування бренду, а також ознайомилися зі способами нанесення зображення на текстиль. Сподіваємося, що ця інформація виявиться корисною для вашого бізнесу. Якщо ви зацікавилися замовленням рекламного текстилю, зв'яжіться з нами - ми з радістю допоможемо вам у цьому питанні[19].

#### 4.4 Етапи створення та розвиток проекту

Робота над дипломним проектом: крок за кроком

Збір інформації та її аналіз:

- робота над дипломним проектом починається з ознайомлення із завданням та збору інформації про продукт, який необхідно розробити. На цьому етапі дуже важливо зібрати і проаналізувати всю інформацію, що має відношення до даного виду роботи. Робота починається з урахуванням теми і предмета дослідження. Вся зібрана інформація систематизується.

Прототип ретельно і критично оцінюється з точки зору сучасних вимог і всіх особливостей художнього рішення. Ретельно аналізуються подібні вироби, ведуться нотатки та блокноти, що містять усі дані про виріб.

### Ескізування:

- ескізування – це засоби, при допомозі яких художник виконує свій проект у вигляді ескізів, зазвичай олівцем або фарбами на папері. У нашому випадку з допомогою цифрових інструментів. Ескіз служить нам засобом для вираження думки, дякуючи чому розвиваються графічні навички для демонстрації своїх композиційних рішень.

З допомогою ескізу ми краще уявляємо проект моделі в усіх її варіантах, формі, пропорціях та ін.

Завершений ескіз повинен відповідати певним вимогам:

- рисунок повинен бути виразним;
- чітким та зрозумілим за формою;
- виконаний у відповідному масштабі, так, щоб були витримані пропорції.

### Проектування:

Під час виконання чистового проекту важливо добре закомпонувати, тобто розмістити графічну частину проекту на планшеті (підібрати масштабність, співрозмірність зображення на площині планшета). Процес проектування сучасних виробів являє собою складний комплекс завдань: органічна єдність міри, доцільності й гармонії, прекрасного та утилітарного, цілісне й закономірне поєднання між собою всіх елементів, які відбивають його матеріально-технологічні, функціональні та художні засади.

Зображення на проектах виконується в кольоровій графіці.

### Аналіз моделі платка:

Модель майбутнього виробу аналізують за такими окремими питаннями:

Відповідність моделі її призначенню, для кого і для чого вона призначена, утилітарність моделі, задоволення гігієнічних умов, відповідність форм, тканини, орнаментика моделі та її призначення;

Художнє оформлення (композиція моделі). Тут важливо розкрити зміст, образність, єдність елементів форми, її виразність, відкритість змісту та інші художні якості.

Технічне виконання моделі – майстерність виконання і якість конструкції.

Аналіз моделі з точки зору її майбутнього використання: впровадження моделі у виробництво, експортування на виставці, публікації в журналах і т.д.

## **ВИСНОВКИ**

### **1. Вивчення історії та значення народних орнаментальних мотивів у українській культурі**

Вивчення історії та значення народних орнаментальних мотивів є критичним для збереження і розуміння культурної спадщини. Народні орнаменти часто втілюють у собі глибокі символічні змісти, які відображають світогляд та духовні цінності українського народу. Наприклад, традиційні символи, такі як «дерево життя», не лише прикрашають вироби, але й мають сакральне значення, яке передає поколінням уявлення про зв'язок між світом людей і божественним світом. Вивчення таких мотивів дозволяє зберігати національну ідентичність і інтегрувати її в сучасні дизайнерські практики, створюючи продукти, які є одночасно автентичними і сучасними.

### **2. Аналіз традиційних технік оздоблення хусток та їх еволюція**

Традиційні техніки оздоблення хусток, такі як вишивка, батик, ткацтво та інші, мають багатовікову історію і різноманітність. Кожен регіон України може похвалитися своїми унікальними техніками та стилями, що передавалися від покоління до покоління. Аналіз еволюції цих технік дозволяє виявити, як змінювалися матеріали та інструменти, які використовувалися майстрами. З розповсюдженням нових технологій, таких як цифровий друк, традиційні методи отримали нове життя, інтегруючись в сучасні процеси виробництва та дизайну. Цей аналіз також виявляє, які аспекти традиційних технік збереглися, а які змінилися під впливом сучасних тенденцій.

### 3. Дослідження можливостей цифрового друку для відтворення орнаментів на тканині

Цифровий друк на тканині відкриває нові можливості для відтворення складних орнаментів з високою точністю і деталізацією. Ця технологія дозволяє дизайнерам експериментувати з кольорами, текстурами та складними візерунками, які раніше було важко або неможливо реалізувати за допомогою традиційних методів. Крім того, цифровий друк значно прискорює процес створення виробів, що є важливим фактором у сучасній текстильній промисловості. Завдяки цифровим технологіям можна створювати персоналізовані продукти, які відповідають індивідуальним потребам і бажанням клієнтів.

### 4. Розробка зразків хусток на основі трипільських мотивів з використанням цифрового друку

Використання трипільських мотивів у сучасному дизайні хусток дозволяє зберегти і популяризувати культурну спадщину однієї з найстаріших цивілізацій на території України. Розробка зразків з використанням цифрового друку забезпечує високу якість і точність відтворення традиційних орнаментів. Ця комбінація стародавніх мотивів і сучасних технологій створює унікальні вироби, які можуть бути цікаві як для внутрішнього ринку, так і для експортних

можливостей. Крім того, такі вироби можуть стати символами національної гордості та культурної самобутності.

#### 5. Оцінка якості та довговічності хусток, оздоблених цифровим друком

Оцінка якості та довговічності хусток, оздоблених цифровим друком, є необхідною для забезпечення їх відповідності високим стандартам. Цей процес включає тестування виробів на стійкість до зовнішніх впливів, таких як прання, зношування та вплив ультрафіолетових променів. Важливо визначити, наскільки добре зберігаються кольори та структури тканини після численних циклів використання. Результати таких тестувань дозволяють вдосконалювати технологічні процеси та матеріали, що використовуються, забезпечуючи створення продуктів високої якості та довговічності.

#### 6. Порівняння ефективності цифрового друку з традиційними методами оздоблення

Порівняння цифрового друку з традиційними методами дозволяє виявити переваги та недоліки кожного з них. Цифровий друк забезпечує швидкість, точність і можливість відтворення складних візерунків без обмежень, які існують у ручних методах. Однак традиційні методи, такі як вишивка чи батик, додають виробам унікальності та автентичності, що цінується багатьма споживачами. Комбінування обох підходів може стати оптимальним рішенням для створення якісних, естетично привабливих та комерційно успішних виробів.

Вивчення історії та значення народних орнаментів, аналіз традиційних технік оздоблення, дослідження можливостей цифрового друку та розробка зразків хусток на основі трипільських мотивів дозволяють глибше зрозуміти культурну спадщину та її інтеграцію в сучасний дизайн. Оцінка якості та порівняння методів оздоблення допомагають визначити найефективніші технології для

створення довговічних і привабливих виробів. Завдяки цьому, сучасні дизайнери можуть зберігати культурні традиції, адаптуючи їх до нових технологічних можливостей та потреб ринку, створюючи таким чином унікальні продукти, які поєднують у собі минуле і майбутнє.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Історія розвитку художнього розпису тканин. UPL: <https://osvita.ua>
2. Хустка: історія та значення. UPL: <https://neo-f.best>
3. Художній розпис. UPL: <https://www.wikidata.uk-ua.nina.az>
4. Українські традиції: хустка як оберіг і символ. UPL: <https://www.duet.edu.ua>
5. Хустка: історія та значення в обрядах, традиціях, снах. UPL: <https://ocnt.com.ua>
6. Історія та розвиток носової хустинки. UPL: <https://skrynja.ua>
7. Цифровий друк проти офсетного: що краще для вашого проєкту. UPL: <https://huss.com.ua>
8. Переваги цифрового нанесення принтів на одяг. UPL: <https://reima.ua>
9. Шовкотрафаретний друк на одязі: Історія та еволюція. UPL: <https://creative.pl.ua>
10. [Дослідження історії друку на тканині: подорож у часі та текстилі](#)
11. ТРИПІЛЬСЬКА КУЛЬТУРА. UPL: <https://trypillianculture.blogspot.com>
12. Порівняльний аналіз українських і зарубіжних тканин UPL: <https://portes.ua/>
13. Сто років українського текстилю і його плутана історія на виставці "МАТЕРІЯ MATTERS" в Українському домі UPL: <https://life.pravda.com.ua>
14. Сучасний український текстиль: еволюція, доступ, перспективи UPL: <http://scholar.google.com>
15. Все про виробництво тканини UPL: <http://barbatextile.ua>
16. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СТВОРЕННІ ПРИНТІВ ТА КОЛЬОРОВИХ ЕФЕКТІВ У ДИЗАЙНІ ОДЯГУ UPL: <http://www.aphn-journal.in.ua/>
17. Чому брендований текстиль — ефективний спосіб просування бізнесу UPL : <https://d-art.org.ua/>
18. Що таке бренд і як його успішно розвивати в Україні UPL : <https://strateg.ua/>
19. 5 способів використання рекламного текстилю для просування вашого бренду UPL : <https://sdvu.ua/>

20. УКРАЇНСЬКИМ НАРОДНИЙ ОДЯГ UKRAINIAN FOLK COSTUME UPL :  
<https://diasporiana.org.ua>
21. Антонович К.А., Захарчук - Чугай Р.В. Декоративно-прикладне мистецтво. - Львів, Світ, 1992.
22. Бондар І.Б. Орнаментика карпатських вишивок. 1992.
23. Бутник - Сіверський Б.С. «Українське народне мистецтво». 1966.
24. Воропай О. Звичаї нашого народу: у 2-х Т. - Мюнхен: Укр.Видавництво, 1996.
25. Цимбалюк О. Проблеми автентики українського сценічного костюма  
// Народознавчі зошити. — Львів: 1997
26. Івашків Г. Декор української народної кераміки. Львів. 2007. 544 с.
27. Івашків Г., Лозинський Т. Мальована кераміка Косова і Пістиня XIX – початку XX століть. Львів: Інститут колекціонерства українських мистецьких пам’яток при НТШ. 2012. 408 с.
28. Сидорович С.Й. Художня тканина західних областей УРСР. - К.: Наукова думка, 1979. - 155 с.; Сидорович С.Й. Орнамент народних тканин західних земель України XIX - початку XX ст. // Матеріали з етнографії та мистецтвознавства. - Вип. 5. - К., 1954.
29. "Коко Шанель: легенда й життя", Жюстін Пікарді
30. "Історія костюма", Огюст Росіне

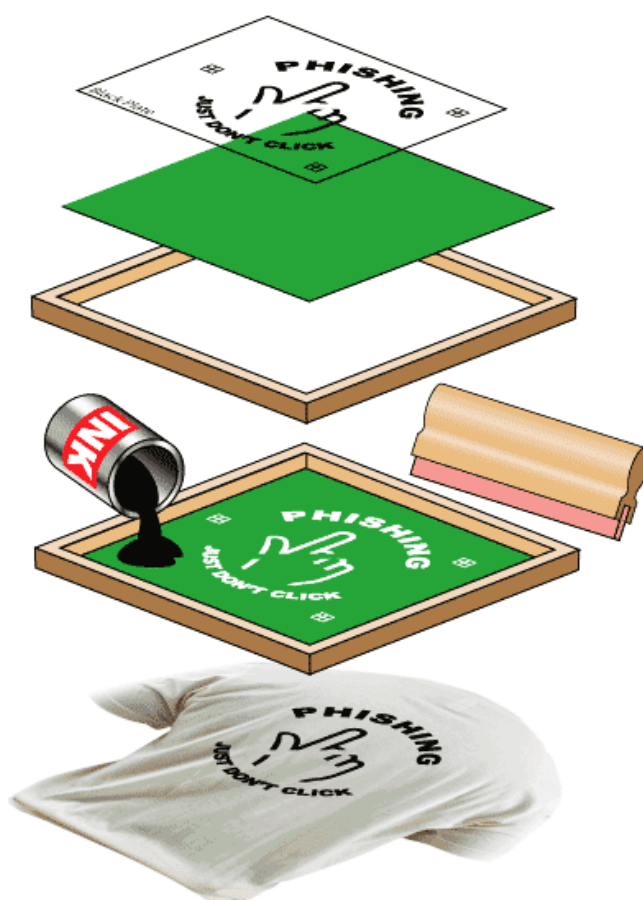




майстерня «Треті Півні»

Убурус з сабулдуком

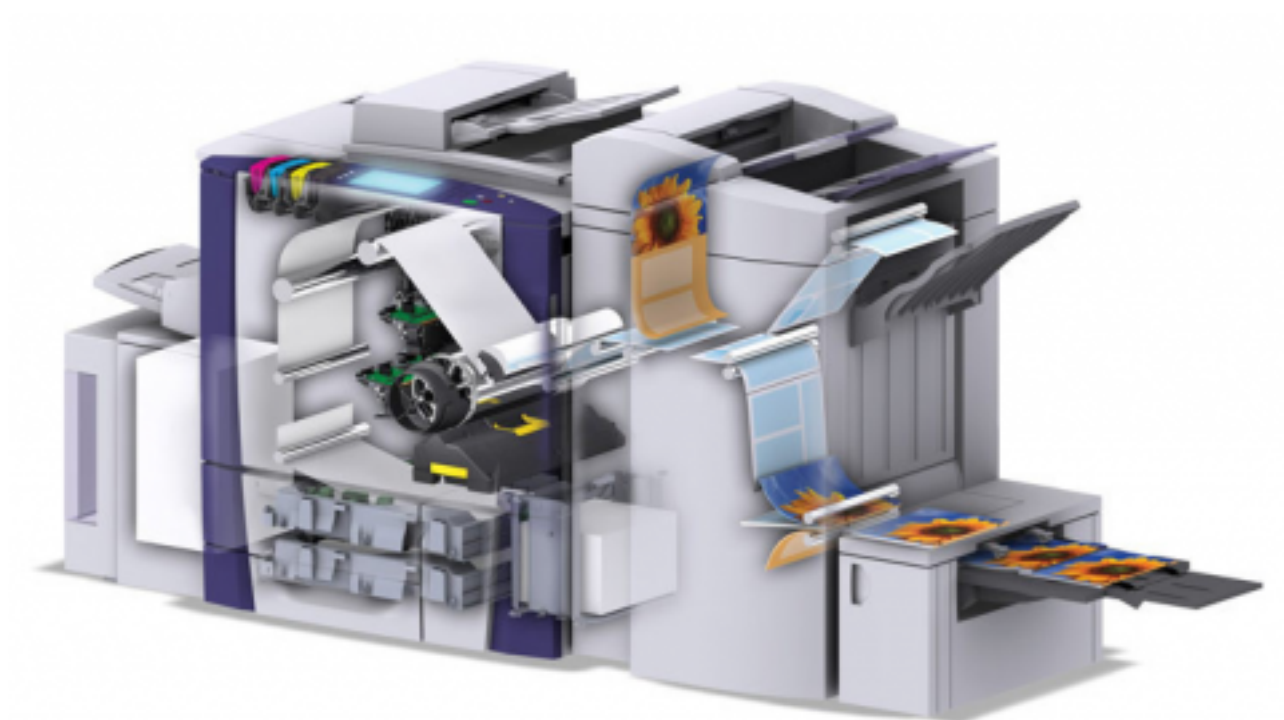
## Додаток В



Шовкографія



Сублімаційний друк



Цифровий друк

## Додаток Г

## Дипломні ескізи





